

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Modificarea legii asigurărilor sociale

de P. ALEXANDRESCU-ROMAN

fost secretar general al Ministerului Muncii, vice președintele Institutului de studii și Educație muncitorească.

Comisiunea alcătuită de ministerul muncii în vederea modificării legii de unificare a Asigurărilor Sociale va depune probabil zilele acestea raportul său definitiv. Oamenii cuminți cărora nu le lipsește nici experiența și nici priceperea au lucrat cu sârg și desigur cu folos la această grea operă de adaptare a legii în vigoare la nevoile stringente ale instituției.

Dacă la toate acestea membrii comisiei au adăugat și curajul atât de necesar marelor reforme, nu mă îndoiesc de rezultatele ce se va obține — cu atât mai mult cu cât comisiunea a beneficiat de situația excepțională ce le-a creat faptul de a fi fost pusă la adăpost de murmurul străzii și amenințării supralicitatorilor.

O reorganizare a Asigurărilor Sociale s'a încercat și altădată; o reorganizare limitată însă la administrațiunea propriu zisă a Casei Centrale și a Caselor locale fără a se aduce vre-o atingere concepției care a prezidat lucrările preparatoare ale legii de unificare.

Proedul fusese schițat în senzul ajustării complexului aparat administrativ al Asigurărilor Sociale la strictul necesar pentru o funcționare în condițiuni satisfăcătoare.

Casa Centrală era în deosebi supusă unor ample modificări destinate să reaseze cel mai important organ al Asigurărilor sociale în cadrul rolului său legal.

Care este acest rol?

După cum se știe, 40% din veniturile Asigurărilor Sociale sunt destinate asigurării de boală, deces și maternitate. Acest fond este gestionat de cele 32 de case locale, gestiune grea și complicată necesitând un personal numeros administrativ — medical pentru a pune în funcție multele dispensare, oficii de încasare, administrațiunile propriu zise etc. Restul de 60% este gestionat de Casa Centrală.

Din acest procent 40% servește pentru plata pensiilor de invaliditate și întreținerea celor câteva spitale — sanatorii ale Casei. Restul constituie fondul rezervă (6%), fondul de reasigurare (7%) și sarcinile de administrație ale Casei Centrale (7%). Gestiunea celor 60% impune însă Casei Centrale un aparat administrativ mult mai redus decât cel pe-l posedă astăzi deoarece, scăzând 20% cari nu comportă nici un personal deosebit, rămân 40% ce se repartizează între plata și evidența pensiilor de invaliditate pentru care un serviciu bine organizat ar fi suficient și întreținerea spitalelor și sanatoriilor ce au fiecare personalul lor specializat, Casei Centrale rămânând supravegherea și conducerea activității acestor spitale, cea ce ar putea justifica existența unui birou.

Pe lângă atribuțiunile de gestionară, Casa Centrală are și atribuțiuni privind îndrumarea și controlul celor 32 de Case locale.

Ea trebuie să păstreze deci evidența întregului personal medical și administrativ (un serviciu) conducerea medicală (un birou), organizarea inspecției și a urmăririi (un serviciu), un secretariat (un birou), contenciosul (un birou) și contabilitatea.

Felülvizsgálják a forgalmiadó- mentesség szempontjából a kisiparosok helyzetét

Milyen esetekben engedélyezi a törvény
a forgalmiadó-mentességet

A pénzügyminiszter szigorú utasítást küldött a pénzügyigazgatóságokhoz, hogy vizsgálják felül az összes cégeket, amelyek eddig mentesek voltak a forgalmi adó fizetése alól. A felülvizsgálat annak megállapítása végett történik, hogy nem változtak-e meg viszonyaik és vajon nem kötelesek-e forgalmi adót fizetni a 3142—937. számú minisztertanácsi határozattal október 28-án életbeléptetett rendeltörvény szerint.

Ezért a minisztérium az egész országra kiterjedő pénzügyi népszámlálást rendelt el annak megállapítására, hogy mely vállalatok mentesek a forgalmi adó fizetése alól. Az utasítások értelmében a helyszínen működő bizottság állapítja meg a részletes vizsgálat alapján, hogy vajon az érdekelt kisiparos megfelel-e a törvény 9.ik szakaszának és élvezheti-e a forgalmi adómentességet. Számon tartják majd mindazokat, a kiket forgalmi adómenteseknek nyilvánítanak, annak ellenőrzése végett, hogy vajon a munkások létszámának emelése, vagy az üzem kiterjesztése révén nem kerül-e már abba a csoportba, amely nem élvezhet mentességet a forgalmi adó alól. Ezzel annak akarják elejét venni, hogy valamely cég akár csak időlegesen is kivonhassa magát a forgalmi adó fizetése alól.

A fenti rendelkezésre való tekintettel szükségessnek tartjuk ismertetni a forgalmi adótörvény 9. szakaszát, amelyet módosítottak, hogy minden iparos tiszta képet alkothasson magának arról: miképpen is áll jelenleg a forgalmi adómentesség ügyében. Abban az esetben, ha megállapítaná, hogy műhelyénél már nem állnak fenn azok az ismérvek, amelyek az adómentességet biztosítják, akkor haladéktalanul szerezze be és bélyegeztesse le a „Regisztrál special”-t, vezesse azt lelkiismeretesen és minden hó 10-ik napjáig fizesse be az esedékes forgalmi adót.

A törvény 9.ik szakasza szerint mentesek a forgalmi adó alól:

1. Azon kisiparosok, akik a munkakamara kisiparos tagozatának tagjai, mesterkönyvük és

iparengedélyük van, önmaguk vezetik a műhelyt, A forgalmiadó-mentesség szempontjából a fa-lusi kisiparosok nem kell, hogy munkakamarai tagok legyenek.

2. Nem használnak öt lóerőnél nagyobb energiájú hajtóerőt.

3. Nem foglalkoztatnak többet hét alkalma-zottnál. Ebbe a számba nem veszik be azokat a tanulókat, akik be vannak jegyezve a munka-kamaránál.

4. Nem adnak ki házon kívül munkát.

A galantéria áru és szövetkereskedők, a kiknek megadózottat évi jövedelme kisebb 150 ezer leinél és nincs saját műhelyük, akik nyers-anyagot adnak ki házi iparosoknak konfekcionálás végett, mentesek a forgalmi adó alól.

5. Akik termékeiket a műhelyen kívül nem eladási raktárak, kereskedelmi utazók vagy konzignációs raktárak által hozzák forgalomba.

Mentesek továbbá a forgalmi adó alól a parasztmalmok, amelyek vám ellenében örölnek. Nem élvezik a forgalmiadó-mentességet:

1. Pékek, akik lisztet dolgoznak fel.

2. Sajt- és különleges turógyárak, ha évi termelésük meghaladja az ötezer kilogramot.

3. Illatszerek, kölnivizek, kozmetikai cikkek gyárai párolók, finomítók és ecetgyárak.

4. Vegyi és festékgyárak, laboratóriumok.

5. Evőeszközyárak.

6. Bőrkesztyű- és bőrdíszműáru üzemek.

7. Felvágottakat készítő gyárak, tehát nem mentesek, akik a megmaradt husból motor felszerelés nélkül alsóbbrendű kolbászokat készítenek.

A nyersbőrök, szarvak, belek, szőrök a vá-góhídon lesznek megilletkezve, kivétel nélkül.

8. Nemes és finom ércöntők, ékszergyárak, tehát nem az órák, akik javítással foglalkoznak, motorikus erő felhasználása nélkül.

9. Tükörgyárak.

10. Konzervgyárak.

11. Fésűk, gombok és más ilyen cikkek készítői. (Kazein, bakelit és műgyantaárak.)

Acesta est erolul Casei Centrale, și subunitățile administrative de care ar avea nevoie.

Un proces lent de hipertrofie a făcut însă an cu an din Casa Centrală o vastă administrație numărând 6 mari direcții cuprinzând fiecare între trei și patru servicii, la care se mai adaugă cinci mari servicii independente cu un personal de aproape opt sute de funcționari.

Alături de ministerul muncii care nu are decât o singură direcție (și nici acea generală) Casa Centrală face desigur figură de gigant.

În genere, în inspecțiile pe care le-am întreprins am găsit Casele Locale cu un personal des-completat și mai ales nepregătite.

Aceasta a și îndemnat pentruca ministerul să organizeze o serie de examene, a căror obiectivitate nu a fost nici-o clipă contestată, și datorită

cărora s'a realizat selecționarea unei părți însem-nate din personalul Caselor.

Aceleași examene au fost impuse și personalu-lui de conducere a acestor Case.

Cei cari au și astăzi răspunderea instituției Asigurărilor Sociale știu ce a însemnat pentru a-ceastă instituție modestul început de primenire și intelectualizare a cadrelor funcționărești din Asi-gurări.

Ași dori ca acest început să nu i se pune ză-gaz — și am credința că nu i se va pune.

Comisiunea are deațfel cunostință de toate aceste încercări, multe rămase în pragul reali-zării, unele izbândite în parte.

Cunosc însă oameni ce și-au unit eforturile la împlinirea mandatului ce l-au primit din partea ministerului, și știu că va reuși în măsura în care amintim și priceperea lor a fost folosită.

12. Szövet, trikó és szőnyeggyárak, amelyek több, mint két szövő székkel dolgoznak.

13. Vatta és vaelingyárak.

14. Szappan, gyertya, cementgyárak, fayence lapok, terakotta és mozaik áruk készítői, ha motorikus erővel dolgoznak.

15. Bőrcserzőgyárak, amelyek motorikus erő felhasználásával vagy vegyesszel, esetleg vegyész szakértővel dolgoznak.

16. Mész és szénégetők. Nem tartoznak ebbe a csoportba a parasztok kezdetleges kemencéi, amelyek évente legfeljebb egy vagon termelnek.

17. Bombon és cukorkagyárak, kivéve a cukrászokat, akik motorikus erő igénybevétele nélkül dolgoznak és akik termékeiket saját cukrászdájukban értékesítik.

18. Téglá és cserépgyárak, kivéve a téglégetőket, akik motorikus erő nélkül dolgoznak és legfeljebb egy vagon termelnek évente.

A fenti 18. pontban foglalt iparágok üzöi tehát kötelesek fizetni a forgalmi adót és vezetni a „Registru special“-t, még akkor is, ha megfelelnek annak az 5. pontnak, amely a kisipari üzem ismérveit határozza meg.

Törvény szabályozza a nemesfémek forgalmát

A Monitorul Oficial 213. számában jelent meg legutóbb a nemesfémek ellenőrzéséről szóló rendelet, amely módosítja az 1936-iki törvényt. Nemesfémek, mint arany, ezüst és platina a jövőben is a Banca Națională ellenőrzése alatt maradnak és a birtokukban beállott minden változás (eladás, zálogbaadás, letétbehelyezés) a jegybanknak bejelentendő. A rendelkezés alól csak a személyes rendelkezésre szolgáló értéktárgyak vonatnak ki, mint műrekek, ékszerek, evőeszközök, kegyesszerek, fogorvosi vagy sebészeti műszerek, kivéve azt az esetet, amikor bizonyítást nyer, hogy csak a törvény kijáratára végett öntettek a megfelelő alakba. A műgyűjtők aranykészlete szintén kivétel képez, de csak amennyiben azok tényleg régészeti tárgynak tekinthetők.

A Banca Naționalănak az ellenőrzése alatt álló nemesfémre elővételi joga van. A nemesfém termelői kötelesek könyvet felfektetni és abba még a kitermelés napján bevezetni az előállított fémeket. Ezeket 15 napon belül be kell szállítani a megvétel végett a Banca Naționalănak. A törvényrendelet megjelenésétől számított 30 napon belül minden ilyen vállalat tartozik a fémkivonó készülékek leltárát bemutatni. A nemesfémeknek, más, mint a Banca Națională által való megvételének, vagy bármilyen módon való forgalombahozatalához a jegybank engedélye szükséges. Az ékszerészek és ékszergyárak úgy a régi ékszerekből előállított, mint a Banca Națională engedélyével vásárolt fémekről a mennyiség felküntetése mellett, kimutatást tartoznak készíteni, ugyanígy az orvosok és fogorvosok is, akiknek ki kell mutatniuk, hogy hogyan dolgozzák fel a nemesfémeket.

A nemzetgazdasági minisztérium elrendelheti, hogy jelentős be a pénz, rud, vagy más alakban birtokban levő nemesfémkészletet. A Banca Națională fémvásárlásai minden illetéktől mentesek. A rendelet törvényben foglaltak elleni véttség, 6 hónaptól 2 évig terjedő fegyházzal és 15000 leitől 2 millió leig terjedő pénzbírsággal büntetendő. Első fokán a törvényszék dönt, az ítélet ellen fellebbezésnek ad helyet. Alaki hiba miatt a jegyzőkönyv nem semmisíthető meg. A lefoglalt nemesfém 20 százaléka a jegybankot, 20 százaléka a feljelentőt és 20 százalék a visszaélés megállapítóját illeti meg. Feljelentése esetén a rendőrség tartozik a vizsgálatot lefolytatni és 24 órán belül a Banca Națională legközelebbi fiókjának a jegyzőkönyvet beterjeszteni.

Szeptember 20-ig meghosszabbították a fürdőjegyek érvényességét

Rendellettleg fürdő- és üdülőhelyekkel kapcsolatosan a C. F. R. vasutigazgatóság által engedélyezett kedvezményes vasuti tarifa érvényességét szeptember 20-ig meghosszabbították. Az utasok a kedvezményes tarifát olyképen vehetik igénybe, hogy legkésőbb szeptember 20-án éjféltől utazzanak el a fürdő-, vagy üdülőhelyre.

Az idén sem állapítják meg a házbérjövédelmet

Megmarad a hat év előtti értékelés

Az egyenesadótörvény idei módosítása tudvalevőleg szintén fenntartja a korábbi rendet, hogy a házbérjövédelmet öt évenként állapítják meg és az új adót kivetik. A tavalyi rendelet törvény egy évvel elhalasztotta a házbéradó kivetését és így a már elmúlt 5 évben fizetett adót öt százalékos emeléssel reportálták. A pénzügyminisztérium terve szerint

az idén sem lesz házbérjövédelés és továbbra is a régi adó marad.

Különböző érvek hangzottak el illetékes helyen az adó kivetés elhalasztása ellen és mellett. Hivatkoztak arra, hogy hat év alatt az értékek eltolódtak, az ingatlanárak emelkedtek és nemcsak a házbér, hanem az ingatlanforgalmi il-

letékek emelése is várható az új adóbecsléstől. A 7 százalékos ingatlanforgalmi illeték alapján a bérérték tizszerese képezi, holott a pénzügyigazgatóságok matricoljain még a hat év előtti felbecslés szerepel.

Ezekkel szemben állottak az ellenérvek, hogy az egyenes adókról szóló törvény 13. szakasza szerint a kincstár most is kérheti az adó helyesbítését, ha az ingatlanjövédelem egyenye gyedével emelkedett. Az illeték kivetésénél a kincstár nincsen kötve a bérértékek tizszereséhez, hanem ez csak minimumot képez és a kincstárnak jogában áll ezen felüli értéket, mint illetékkivetési alapot megállapítani. Ezek a megállapítások váitak döntővé és így az idén ősszel sem lesz ingatlanadókivetés.

Mit kell szem előtt tartani a munkaadónak, ha alkalmazottjának felmond

Közli: KELE SANDOR dr.

Az eddigi eljárási szabályok a felmondásnál aránylag egyszerűek voltak. A munkaadó főnök ugyanis a felmondást akár szóval, akár írásban közölte, nem volt köteles azt megindokolni. Így tehát, ha alkalmazottjának felmondott, úgy csak arra kellett vigyázni, hogy kellő időben mondjon fel, vagyis ha a felek között volt írásbeli szerződés, úgy ezen megállapodás feltételei szerint és időben, ha nem volt megállapodás a felek között, úgy a törvény rendelkezései szerint. Ezt az állapotot megváltoztatta az 1938. augusztus 4-iki hivatalos lapban közölt törvény-módosítás, amely az 1929. évi április hó 5-iki törvény 78 és 93-ik szakaszait módosította és eszerint

az alkalmazottnak írásban és indokolva lehet csak felmondani.

Ennek a módosításnak a következménye, hogy amennyiben a munkaadó nem indokolja meg a felmondást, akkor úgy tekintendő, mint aki a felmondási jog gyakorlásával visszaélt. Ennek pedig az a következménye, hogy az alkalmazottnak jogot ad arra, hogy kártérítést kérhessen, amelynek összege egyenlő a felmondási időre járó összeggel. Emellett még külön kártérítésnek is alapja van, mert a felmondási joggal visszaélt a munkaadó. Az új kötelezettség természetesen kölcsönös, tehát az alkalmazott is köteles kilépését írásban és indokolva bejelenteni. A helyzet az, hogy a valóságban a főnök munkaadó helyzete nehezebb. A felmondási joggal a munkaadó fog gyakrabban élni, mert hisz az ő üzeme és üzletvezetési elvei és anyagi helyzete határozzák meg alkalmazottai helyzetét. Az alkalmazott felmondási indokai könnyebbek lesznek. Az alkalmazott felmond, mert kevesli fizetését, elköltözik, beteg, önállósítja magát, stb. Az alkalmazottnak könnyű megindokolni a felmondást. A munkaadó nehéz helyzetben van. Sokszor nem közölheti indokait belső üzleti okokból, sokszor a helyzet az, hogy az alkalmazottal szemben bizonyos más, nem az üzemében tapasztalt indokból mond fel, ha-

nem az illető magánélete miatt — bár az nem az üzemben folyik le, — mégis kifogásolható és érinti a főnök üzleti hírnevét.

Tehát, ha nem jól indokolja meg a felmondást, akkor — amennyiben ennek az indoknak valótlán voltát az alkalmazott beigazolja, már a munkaadó kártérítést fizethet.

A munkaadónak vigyázni kell, hogy mivel indokolja meg a felmondást és amivel indokolja, az igaz is kell, hogy legyen. Ha tehát a főnök amiatt bocsátja el alkalmazottját, mert nincs munka a műhelyben és nem kell annyi alkalmazott, akkor nem történhetik meg, hogy ugyanakkor, amikor az alkalmazott ebből az indokból lett elbocsátva, ugyanakkor egy másik alkalmazottat vegyen fel az elbocsátott helyére. Nem vehet fel ilyenkor tömegesen alkalmazottakat sem, mert ez által nyilvánvalóvá teszi, hogy a felmondás nem azon okból történt, amivel indokolta. Ha az alkalmazott beperelné, akkor a felmondás jogtalan volta alapján — a munkabírárság kártérítést ítélne meg az alkalmazottnak. Nincs helye felmondásnak és nem alapos a felmondás az esetben sem, ha azt olyan személyes okkal indokolja meg, amely a szolgálati viszonytal semmi összefüggésben nincs. Nem indokolhatja tehát, hogy: nem bírom a „modorát“. Azt, hogy a modor elbírható-e vagy nem, azt igazolni kell. Ilyenkor már az képezi mérlegelés tárgyát, hogy a használt kifejezés vagy magatartás „súlyos“ hibának (culpa gravá), vagy kisebb hibának számítható-e. Ha viszont súlyos a hiba, akkor a felmondásnak azonnal meg kell történnie, mert különben elkésztnek tekintik, ha pedig csak kisebb hiba (culpa usorá), akkor pedig nem felmondási ok. Az új törvény rendelkezése ugyanis a külföldi mintára azt a célt akarja szolgálni, hogy alap nélkül felmondani ne lehessen. Így akarja a munkaadó és alkalmazott jogviszonyát szilárdabb alapokra fektetni. A törvény elve az, hogy felmondani lehet, de csak ha arra akár gazdasági, akár személyi okok vannak és ha azok igazak és alaposak.

WANDERER kerékpárok, ILO kerékpármotorok, KAPSCH rádiók olcsó részletfizetésre is! Technica Universal A. MATYAS, ARAD, főpostával szembe

Olvassa lapunk 16-ik oldalán megjelent

„Gépvásár“ rovatunkat, mely használt ipari gépek cserével és eladásával foglalkozik.

Rendkívüli közgyűlést tartott az aradi „Ipar és Kereskedelem” takarékszövetkezet

Erős propaganda-munkát fejt ki az aradi iparosintézmény a szövetkezeti eszme érdekében

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete Reinhart Gyula elnöke alatt rendkívüli közgyűlést tartott az Iparos Otthon zsufolásig megtekintésében. A rendkívüli közgyűlésnek az adott különös jelentőséget, hogy itt alkalmazták először a módosított alapszabályokat. Reinhart Gyula elnök ismertette a nemzeti szövetkezeti intézet által jóváhagyott új alapszabályokat, majd közölte azt, hogy ezek értelmében az aradi iparosok hitelszövetkezete „Ipar és Kereskedelem Hitel és Takarékszövetkezet”-re változtatta át nevét.

Közölte az elnök, hogy sokan aggodással fagadtak azt, hogy a szövetkezet autonómiája megszűnt és központi irányítás alá került az új szövetkezeti törvény értelmében. Ezek az aggodalmak alaptalanok, — mondotta, — mert eddig is becsületesen dolgoztunk és a jövőben is ez a célunk. A kormány a nemzeti szövetkezeti intézet létesítésével nem a vagyonok felosztását, hanem a szövetkezetek támogatását célozza.

A közgyűlés ezután felhatalmazást adott az igazgatóságnak, hogy takarékbetéteket fogadhatson el azoktól is, akik nem tagjai a szövetkezetnek. Ugyancsak felhatalmazta a közgyűlés az igazgatóságot arra is, hogy 15 millió leig terjedő kölcsönt vegyen fel a nemzeti szövetkezeti intézettől, vagy más intézettől. Jóváhagyták ezután a „Mercur” áruhitelintézet alapszabályait és azt is, hogy igazgatói állást rendszeresítsenek és szabályozzák az igazgató fizetését.

Az eddigi 12 igazgatósági tag helyett a közgyűlés 3 évre hattu igazgatóságot választott a következők személyében: Reinhart Gyula, Olariu Iustin, Schaffer Rudolf, Hilyer Mihály, Vandraček Ignác, Bakács Miksa. Megválasztották a felügyelőbizottság tagjait is, akiknek megbízatása egy évre szól. Ezek a következők: Ungureanu B. Koch Károly, Fibinger Izidor, póttagoknak az alábbiakat választották meg: Ienciu Gheorghe, Riedl Ödön, Menczer Gyula. Ezen kívül az itt felsorolt 120 tagu propagandabizottsági tagokat választották meg:

1. Ablonczy József, 2. Aufricht Sándor, 3. Baranyi Ferenc, 4. Bauer Miklós, 5. Baricz Máté, 6. Bene C. Emil, 7. Berkovits Dániel, 8. Berecz János, 9. Bloch Lajos, 10. Boanca Izidor, 11. Bozsi Ernő, 12. Borsos Sz. Zsigmond, 13. Böszörményi Benedek, 14. Braun Sámuel, 15. Bittenbinder Konrád, 16. Calvasina Henrik, 17. Czernóczy Imre, 18. Czister Kálmán, 19. Curticean Stefan, 20. Csatlós István, 21. Dési Károly, 22. Deutsch Siegfried, 23. Dein Miklós, 24. Dietrich Albert, 25. Dózsa Bertalan, 26. Dömötör László, 27. Engelhardt Ferenc, 28. Eipert Fidéi, 29. Faggyas Antal, 30. Faller Gyula, 31. Fischer Mór, 32. Fischer Ferenc, 33. Fodor József, 34. Fock Gábor, 35. Friedmann Emil, 36. Füzesy Márton, 37. Gartner Ferenc, 38. Göllner Antal, 39. Garai Károly, 40. Gross Gyula, 41. Grünbaum Mór, 42. Gyurik Gyula, 43. Gáspár Árpád, 44. Hannauer Mihály, 45. Hegedűs József, 46. Hilger János, 47. Holkó Zoltán, 48. Horváth Balázs, 49. Horváth József, 50. Hozspodár Miklós, 51. Huppert Fülöp, 52. Illyés István, 53. Jakabffy István, 54. Jakoby Gyula, 55. Jahoda Béla, 56. Jancsin Miklós, 57. Jantó Béla, 58. Juhász Imre.

Gépvásár rovatunk nagy sikere

Megkönnyítettük olvasóink részére a használt ipari gépek vételét és eladását azáltal, hogy az érdekeltek részére olcsó hirdetés alakjában rovatot nyitottunk. Már a multheti számunkban megjelent első hirdetéseinknek is nagy sikere volt, mert számosan érdeklődtek kiadók. A rovatunkban címeikért és amint értesülünk, rovatunk alapján eladások is történtek. Akinek eladó gépe, szerzőjére van, vagy ilyen vásárolni óhajt, hirdesse azt „Gépvásár” rovatunkban, mert lapunk nagy nyilvánossága révén több ezer iparos és gyáros kezén fordul meg a hirdetés.

59. Kaiser Rudolf, 60. Karel János, 61. Kies Ödön, 62. Komlós Pál, 63. Konczek Lajos, 64. Koch Dániel, 65. Kőszeghy Emil, 66. Kramarovits József, 67. Krón Lénárd, 68. Kun József, 69. Leipnicker Andor, 70. Lovasberényi Árpád, 71. Marian Ioan, 72. Málka Henrik, 73. Maltry Mátyás, 74. Maikovits László, 75. Mihály László, 76. Menczer Oszkár, 77. Maurer Ferenc, 78. Molnár Antal, 79. Molnár István, 80. Muzeay József, 81. Németh István, 82. Nánássy László, 83. Nánássy Pál, 84. Ordelt László.

85. Panker Viktor, 86. Pálinkás Kálmán, 87. Petőfi Demeter, 88. Perveiller Lőrinc, 89. Pinter Viktor, 90. Popper Ignác, 91. Rácz Emil, 92. Reich József, 93. Ring István, 94. Ritók Imre, 95. Schmitt Miklós, 96. Schwartz Árpád, 97. Stiaszny József, 98. Szabó József, 99. Szász Pál, 100. Szablóczy Kálmán, 101. Székely Béla, 102. Szentgyörgyi Emil, 103. Szilágyi I. Dező, 104. Szirbusz Vazul, 105. Szobota Nándor, 106. Szócs János, 107. Tatu Lazar, 108. Tirity Milán, 109. Uzsora István, 110. Vajda Béla, 111. Vincze Agoston, 112. Virág Kálmán, 113. Wild Ferenc, 114. Wagner Agoston, 115. Weisz Siegfried, 116. Wolff András, 117. Wolff Gyula, 118. Weisz Arnold, 119. Zombory Gyula, 120. Zsádey István.

Kun József javaslatára köszönetet szavaztak Reinhart Gyula elnöknek és Gabos Jenő dr. ügyvédnek az új alapszabályok elkészítéséért, majd nagy elismeréssel nyilatkozott Kun József az „Az Iparos” című Aradon megjelenő szaklapról, amely évek óta az iparosság érdekeit képviseli. Hasonló értelemben szólt fel Zombory Gyula is, aki szintén méltatta lapunknak elismerésére méltató közhasznú tevékenységét.

Lapvélemény a segesvári iparosgyűlésről

A Kolozsváron megjelenő „Keleti Újság” vezető helyen az alábbi levezető véleményét közölte a segesvári iparosgyűlésről.

Iparosgyűlés volt Segesváron, sőt merész fantáziával „iparos parlament”-nek titulálják a gyönyörű erdélyi városban lezajlott iparostanácskozást. A valóság pedig az, hogy az ország iparosainak tulnyomó része távolmaradt a gyűléstől, sőt a legmesszebbmenő gyanakvással és bizalmatlansággal nézte úgy a kezdeményezést, mint a gyűlés határozatait. Már maga az a tény, hogy kétszázötven ezer kisiparos képviselőjében háromszáz utaztak Segesvárra, arra mutat, hogy csak hevenyészve, alapos megszervezés nélkül rendezték meg az értekezletet és ilyenformán a csonka gyűlés általános érvényű állásfoglalásokra nem volt hivatott. Az még nem volna baj, hogy a mozgalom megszervezőit csak Galacon és Nagyváradon kereshetjük és az ország legjelentékenyebb iparos központjai vagy nem szereztek előzetes értesülést a gyűlés céljáról, vagy éppen azért nem képviseltették magukat, mert idejében megtudták, miről van szó. A Galaiban nemrég megalakult Kisiparos Liga volna a magja a szervezkedésnek s a galatiakon kívül főleg néhány nagyvárosi kapcsolódott be az akcióba. A megfelelő előkészületek hiányát és az előkészítő bizottság súlytalanságát bizonyítja az is, hogy Samoilă, a kisiparosok uniójának elnöke már eleve óvta tagjait a megjelenéstől. Főleg ennek volt a következménye, hogy a román kisiparosság távollétével tüntetett s a több ezer résztvevőre számító rendezőség csatlódottan látta, hogy az ország kisiparosai ugyan csak gyéren szállingóznak Segesvárra, sőt még a segesvári kisiparosok is tartózkodóan viselkedtek. Ami a magyar kisiparosokat illeti, nekik sem volt több okuk a bizalomra, mert Szabó Béné, az erdélyi iparosság nagytekintélyű vezető egyénisége a legnagyobb fenntartással nyilatkozott a gyűlésről és nem titkolt álláspontjának megfelelően, távol is maradt.

A gyűlés résztvevőinek rossz hangulatát egy néhány szerencsétlenül megfogalmazott felhívás csak fokozta. Egy nagyvárosi kisiparos tevékenysége például abban merült ki, hogy lecsempülte a megszüntetett ipartestületeket és feldicsérte a galati ligát, amelynek érdemeit abban foglalta össze, hogy elismert jogi személyisége van. Ilyen sekélyes és szegényes érvelés nem hozhatta meg a sikert s a résztvevők az az érzéssel oszlottak szét, hogy ebben a formában az „iparos parlament” sohasem fog többé összeülni.

Senki sem tagadja, hogy az iparosok tömörítésére és szakmai alapon való megszervezésére igen nagy szükség van. A galati liga és néhány nagyvárosi kisiparos azonban nem sajátíthatja ki magának az egész romániai kis-

iparosságot s ha a kísérlet meg is történt, balsikere arra int, hogy a jövőben nagyobb körültekintéssel és több komolysággal kell munkához látni. Mindenekelőtt: bizalom csak ott lehet, ahol érdemes és kipróbált iparos vezetők vállalják nevükkel és multjuk egész súlyával a garanciát a mozgalom átfogó voltaért és ígérő kilátásaiért. Hogy a segesvári tapogatózás nem ebben a helyes irányban haladt, azt Szabó Béné kendőzés nélkül megmondta. Amikor a gyűlés után véleményét kérték, azt felelte, hogy a szervezkedés fontos, de csak akkor, ha alulról felé fogja össze az iparosságot és éppen ez az, aminek semmiféle tanujelét nem lehetett látni Segesváron. Az iparosság nem tűrheti, hogy nevében illetéktelenek játsszák ki magukat felelős vezetőknek s azt a hitet igyekezzenek tájékoztatlan emberek között elhinteni, hogy száz ezrek sorakoznak fel mögöttük. Hiszen még a megjelent háromszáz ember legtöbbje is csalódottan utazott haza Segesvárról, a feleslegesen elvesztegetett idő és az ablakon kidobott pénz keserő emlékével. Arra azonban mégis jó volt Segesvár, hogy ráfordítsa a figyelmet az iparos szövetség megalakításának sürgős kérdésére. Most legalább az iparosok is tudják, hogyan nem lehet és nem szabad szervezkedni.

A temesvári huskonzervgyár ideiglenesen beszüntette működését

A temesvári huskonzervgyár, amely tavaly még 1200 sertést dolgozott fel hetenként, idén öt hónapig nem dolgozott, majd újra felvette működését. A konzervgyár ezen a héten újból beszüntette üzemét. Ertesülésünk szerint az üzembeszüntetés oka az, hogy a bucarestii nagyarányú sertésvásárlások, valamint a Németországba irányuló sertéskivitel folytán nincsen elegendő alkalmas sertésállomány.

KITUNÓ TIPP.

Mazsola ur utazó és egyszer vitalkozás közben megsértette az ügynöki kart. Másnap felkeresték két férfi és azt mondták neki:

— Ön megsértette az ügynöki kart, ez vért kíván. Párba lép.

— Szent Isten, — felelte Mazsola, — az ország összes ügynökeivel párba jönnöm kell?

— Dehogyn. Sorshúzás útján döntjük el, hogy melyik lesz az ön ellenfele.

Mazsola pár pillanattal gondolkodott, aztán felcsillanó szemekkel kérdezte:

— És mondják, uraim, nem lehetne helyettem is kisorsolni valakit?

ELSZÓLAS.

Elszólásról nevezetes rokonszenves barátunk mondta:

— Ugy hasonlít, mintha az apfára léptem volna.

Ujból napirenden a CFR tarifaemelése

Írta: BANYAI ERNŐ.

Az államvasutak vezérigazgatóságánál lázas munka folyik körülbelül két hét óta. Arról van szó, hogy a CFR meg akarja változtatni a teheráru szállítási díjszabást, még pedig azon a címen, hogy a jelenlegi fuvardíjak nem felelnek meg a vasuton szállított áruk mai értékének, mert időközben lényegesen megrágult minden, viszont a mostani fuvardíjakat akkor állapították meg, amikor az áruk olcsóbbak voltak. A hivatalos és félhivatalos híradások virágyelven magyarul azt jelentik, hogy a CFR ismét emelni akarja a fuvardíjakat.

Miután a vasut tarifarevizio munkálatai még csak kezdeti stádiumban vannak, nem lehet tudni, hogy a CFR miképpen akarja végrehajtani a fuvardíjak emelését. Mint ahogy azt sem lehet tudni, hogy a vasut csak azért emel-e, mert minden drágul és nem akar a magángazdaság mögött maradni, vagy pedig nélkülözhetetlenül szüksége van azokra a bevételi többletekre, amelyeket a fuvardíjak „felülvizsgálása” alapján remél. És eldöntetlen kérdés az is még, hogy a CFR alkalmas pillanatban határozta-e el magát erre a lépésre, mely nagyon is megszemenő kihatással lehet az ország gazdasági életére.

Akármiilyen szempontból nézzük is a fuvardíjak tervezett emelését, a várható következmények tekintetében semmi kétség nem lehet. Ha megdrágul az áruk vasuti szállítása, nem fog még jobban megdrágulni minden áru? Pedig maga a CFR is azzal érvel, hogy az áru most is éppen elég drága. Tehát? Ha ez az elv állandósulni talál a vasutnál, akkor a fuvardíj-emelésnek sohasem lesz vége. Mert ha az áru drágulása a fuvardíjak drágulását teszi szükségessé, akkor a felemelt fuvardíjakkal még jobban megdrágítják az áruk szállítási díját megint és újra fel kell majd emelni. De meddig? És vajon az az áru, amelyet ma a vasut is drágának talál, elbirja-e egy további drágulás terhére? Mert hiszen valakinek meg is kell fizetni a régi és az új fuvardíjak, illetve a vasuton szállított áruk mai és eljövendő ára közötti különbséget. Ez a valaki a fogyasztó. Honnan fogja venni a fogyasztó a pénzt a megdráguló árukra, amikor a napi árakat sem tudja megfizetni, a mit a legutóbb az bizonyít, hogy a kormány érvényes akciót indított a drágaság ellen, amely messze meghaladja a fogyasztó kereti és fizetőképességét.

Kétségtelen, vannak áruk, amelyeket a fogyasztó mindenképpen kénytelen megvásárolni, bármennyibe kerül is. Valószínű, hogy a CFR erre számított, amikor a fuvardíjak emelésére készült. Csakhogy a növekedő drágaság bizonyítja, hogy a fogyasztó sok mindenről le tud mondani, ha kénytelen vele és ha értékben az országos áruforgalom emelkedést mutat is, mennyiségileg az eladások kétségtelenül visszaestek még a legnépszerűbbeknek tartott elsőrendű közszükségleti cikkekben is. Egy további drágulás tehát az áruvagytás újabb visszafordulását vonná maga után, ami okvetlenül kihatással volna magára a termelésre is, amelynek fokozatos csökkenése munkanélküliséget és üzleti válságot idézne elő, legalább is egyes gazdasági ágakban.

A vasut tervezett fuvardíjemelése tehát könnyen visszavetheti azt a kezdődő gazdasági lendületet, amelyet a Goga-kormány által előidézett kényszerválság lassu enyhülése után az új kormányzati rendszer adott az ország termelésének és üzleti forgalmának. Még pedig éppen a Goga-korszak mutatta meg, hogy milyen súlyos és visszamerő következményekkel jár, amikor erőszakosan megakasztják a gazdasági élet rendes menetét. Következésképpen a CFR a legkevésbé alkalmas időpontot választotta ki a tervezett tarifaemelés megvalósítására. Különösen áll ez, ha figyelembe vesszük a legfőbb gazdasági tanács ismeretes tervgazdasági programjának azt az alapelvét, amely kimondja, hogy az ország gazdasági fejlődésének legfontosabb előfeltétele az élet megerősödése és ennek nyomán a falusi tömegek fogyasztóképességének fokozása. És ennek érdekében a tervgazdasági program az áruválasztás minél nagyobb méretű olcsóbbítását tekinti a legfontosabb eszköznek. De hogyan lehet az árukat olcsóbbá tenni és a szállítással járó kiadásokat csökkenteni, ha a vasut felemeli a fuvardíjakat? Hogyan fogja a falusi fogyasztó megfizetni azokat az iparcikkeket, amelyekhez ma is alig jut hozzá, ha a jövőben még drágábbak lesznek? És a földművelés nagy tömegei hogyan fogják értékesíteni mezőgazdasági termékeiket, ha a felemelt fuvardíjak miatt még ke-

pességének fokozása. És ennek érdekében a tervgazdasági program az áruválasztás minél nagyobb méretű olcsóbbítását tekinti a legfontosabb eszköznek. De hogyan lehet az árukat olcsóbbá tenni és a szállítással járó kiadásokat csökkenteni, ha a vasut felemeli a fuvardíjakat? Hogyan fogja a falusi fogyasztó megfizetni azokat az iparcikkeket, amelyekhez ma is alig jut hozzá, ha a jövőben még drágábbak lesznek? És a földművelés nagy tömegei hogyan fogják értékesíteni mezőgazdasági termékeiket, ha a felemelt fuvardíjak miatt még ke-

Tilos a cipőkereskedőknek rendeléseket felvenni

A közelmúltban az aradi Cipész Szindikátusnak egy küldöttsége jelent meg a munkafelügyelősen, ahol panaszt tett több aradi cipőkereskedő ellen azon a címen, hogy egyes cipőkereskedők cipőkészítésre, vagy pedig cipőjavításra rendeléseket vesznek fel, holott ehhez nincs joguk.

A munkafelügyelőség nem akart az ügy-

ben saját hatáskörében dönteni és ezért kérdést intézett a munkaügyi minisztériumhoz. A felíratra most érkezett meg a minisztérium válasza, amely közli, hogy azok a cipőkereskedők, akik cipőkészítésre, vagy javításra rendelést vesznek fel, kontároknak tekintendők és ezért kihágási jegyzőkönyvet kell ellenük felvenni, egyben pedig meg kell büntetni őket a rendelővel együtt.

A külföldi alattvalók okiratait szeptember 20-ig kell benyújtani az illetékes hatóságokhoz

A munkaügyi és belügyminisztérium részletes rendelkezéseket adott ki a külföldi alattvalók tartózkodási engedélyeinek felülvizsgálásával kapcsolatban.

Az önálló foglalkozást űző külföldi alattvalók személyesen kötelesek kéréseiket benyújtani.

Az alkalmazottakra vonatkozólag a kérést az illető vállalatnak kell benyújtania. A kéréshez a következőket kell mellékelni: Az alkalmazott munkavállalási igazolványa, tartózkodási engedélye, utlevele, a júliusi negyed adójának kifizetéséről szóló nyugta, a januárban az ipariügyi felügyelőségekhez benyújtott személyzeti kimutatások, megjelölve a később eszközölt felvételeket és elbocsátásokat, hivatalos okiratok a vallás megállapításáról, továbbá nyugta a munkalap javára megállapított illeték befizetéséről.

Azok az alkalmazott külföldi alattvalók, akik a revízió alkalmával nincsenek alkalmazásban, önmaguk nyújthatják be a kérést mellékelve a fenti iratokat, kivéve a személyzeti kimutatást. Azok a külföldi alattvalók, akik román állampolgárnóval kötöttek házasságot, kötelesek az anyakönyvi hivatalból igazoló okiratot benyújtani, hogy a házasságot nem bontották fel. Ugyanezen az iraton igazolni kell a közigazgatási hatóságnak, hogy nem élnek külön. Az így felszerelt kéréseket legkésőbb szeptember 20-ig kell benyújtani. A felülvizsgálat október 1-én kezdődik meg. A fenti rendelkezések vonatkoznak mindazokra a külföldi alattvalókra, akiknek tartózkodási engedélye 1938. december 31-én lejár.

NEM TESE SEMMIT

A kávéházban egy urhoz vidáman odamegy egy uccai árus.

- Nem kell semmi — mondja az ur.
- Talán ezt a szép késelógombot.
- Nem kell.
- Akkor ezt a szép fésűt vegye meg, nagyságos ur.
- Hagyjon békén, nem látja, hogy kopros vagyok?
- Nem tess semmit, — amúgy tovább tart.

A megengedettnél nagyobb személypodgyaszt a vasuti személyzet a csomagszállító kocsi feladja.

Az államvasut vezérigazgatóságához számos értesítés érkezett, hogy az utasok igen gyakran — különösen pedig a kereskedelmi utazók — kézipodgyásként a személyszállító kocsikban olyan csomagokat visznek magukkal, amelyeknek méretei meghaladják a szabályzatban előírt feltételeket, vagy meg nem engedett szállítmányt tartalmaznak. A vasutigazgatóság most ebben a tárgyban a következő intézkedéseket alkalmazza: A vonatokon és állomásokon szolgálatot teljesítő vasuti személyzet és az ellenőrök kötelesek gondosan vigyázni arra, hogy az utasok ne szállíthassanak személykocsikban sem az előírt méreteket meghaladó, sem meg nem engedett tartalmu csomagokat. Tilos a padok alatt csomagokat elhelyezni és azokat a csomagokat, amelyek nem férnek el az utas fej fölért podgyasztartóban, — beleértve a harmadik osztályu padok alatt elhelyezett csomagokat is, — a kísérő személyzet azonnal magához veszi és utólagos fizetés mellett feladja a csomagszállító kocsi. Olyan esetben, amikor a csomag szállításra nem engedélyezett dolgokat tartalmaz, kihágási jegyzőkönyv felvétele kötelező.

ERTHETETLEN MEGLEPETES.

Kanavászdí, aki kutyakereskedő, megjelent egy ur és így szól:

— Ais a kutya, amelyet a múlt héten önnél vettem, megfoglott.

Kanavás csodálkozva néz rá és így szól:

— Erthetetlen. Nálam ilyenmit sohasem esett.

Etnikai kimutatást kérnek a temesvári vállalatoktól.

A temesvári kereskedelmi és iparkamara felhívást intézett a kereskedelmi és ipari vállalatokhoz, amelyeket a nemzetgazdasági minisztérium 54.678—998. számú rendelete alapján felhívott, hogy készítsenek kimutatást, még pedig a következő adatokról: 1. A vállalat neve. 2. Mióta működik? 3. A vállalat tagok száma. 4. Az elnök személye. 5. Az etnikai eredetű románok száma. 6. A kisebbségek száma. 7. Vannak-e vállalatnak jogi személyisége? 7. A kimutatást a lehető legrövidebb időn belül el kell küldeni a nemzetgazdasági minisztériumhoz.

Az egyre csökkenő forgalmi adó

Érdekes és megdöbbentő az a körirat, amelyet a pénzügyminiszterium intézett a napokban a pénzügyigazgatóságokhoz. A köriratban a pénzügyminiszter megállapítja, hogy miután a belföldi ipar lassanként majdnem minden vonalon pótolni tudja a külföldi árukat, a kincstár forgalmi adóbevétele az importcikkek után jelentősen visszaesett. A miniszterium ezt a természetes és magától értetődő fejlődést rendbenlévőnek találja. De annál kevésbé találja rendbenlévőnek azt, hogy ha a külföldi áru után visszaesett a forgalmi adó, mert sokkal kevesebb árut hoznak be ma idegenből, miért nem emelkedett megfelelő arányban a belföldön gyártott iparcikkek utáni forgalmi adóbevétele a kincstárnak?

A pénzügyminiszteriumnak a maga részéről érthető igaza van, amikor nyugtalankodva keres magyarázatot erre a kincstár szempontjából nagyon kellemetlen jelenségre. A kincstárnak ma fokozott kötelezettségek fedezéséről kell gondoskodnia, fokoznia kell tehát a bevételeket is, viszont a bevételek egyáltalán nem követik a szükségletek ütemét. A pénzügyminiszterium kutatott is ennek a fonák helyzetnek az oka után és amint a köriratból kitűnik, arra jött rá, hogy az ellenőrzés hiánya az oka a forgalmi adóbevételek visszafejlődésének és szemrehányást tesz az alantas közlegeinek, hogy nem szorgalmazták eléggé a belföldi termelés után esedékes forgalmi adó kirovását és behajtását.

Bármennyire tudja is mindenki, hogy egy pénzügyminiszternek sohasem szabad megelégedettnek lenni az adóbevételekkel, engedtesék meg nekünk ezuttal, hogy védelmünkbe vegyük a kincstár külső szerveit a felsőbb helyről jövő szemrehányással szemben. Az ország két és félmilliónyi adófizetője bármelyik pillanatban hajlandó a legjobb bizonyítványt kiállítani valamennyi pénzügyigazgató, ellenőr, felügyelő, adófőnök és egyéb kincstári közeg részére, hogy legjobb tudása és buzgalma szerint igyekezett eleget tenni hivatalbeli kötelességének. Sőt, néha és néhol egyes pénzügyi közegek talán tulságba is vitték ezt az igyekezetet. Sokkal kézenfekvőbb okokban kell keresni a forgalmi adó csökkenését. A legkézenfekvőbb, ha feltételezzük, hogy a forgalmi adó azért esett vissza, mert visszaesett a forgalom is.

Akárki meggyőződhetik erről, aki végigjár néhány üzemet. Az egyre növekedő közterhek, valamint a közterhek következtében állandóan dráguló élet miatt a nagytömegek jóvedelméből nem jut minden szükségleti beszerzésre és ha az emberek nem vásárolnak, a kereskedő nem ad el, ha pedig a kereskedő nem ad el megrendelést, az iparos nem csinál forgalmat. Olyan egyszerű és világos ez, mint a kétszerkettő. Annak, hogy a forgalom visszaesett, kereskedői körökben még egy másik magyarázatát is adják. Amíg be lehetett hozni megfelelő mennyiségű és változatos külföldi árut, a nagy verseny mellett is minden üzlet boldogulni tudott, mert volt néhány olyan cikke, amelyet csak nála kaphatott a vevő, ma azonban, amikor minden kereskedő tulnyomórészt csak belföldi gyáraktól vehet, egyik is ugyanazt az árut tartja, mint a másik és ugyanabból a fajta áruból nem lehet annyit eladni, hogy minden kereskedő megéljen belőle. Tehát egyre kevesebbet rendel belőle és ez elkerülhetetlenül kihat a belföldi gyár termelésére és forgalmára. Végül eredményben tehát a forgalmi adóra.

A pénzügyminiszterium váratlan ellenőrzésekkel és a forgalmi adó alóli mentesség megszorításával akar segíteni ezen a helyzeten. Kincstári emberek fogják végigjárni mindazokat a kisipari üzemeket, amelyek ezt a kedvezményt élvezik és ellenőrizni fogják őket, hogy megfelelnek-e még azoknak a követelményeknek, amelyek alapján felmentették őket a forgalmi adó fizetése alól. Nem tudjuk, hogy a pénzügyminiszterium milyen reményeket fűz ezekhez az intézkedésekhez, amelyek tulságos sikerében mi nem tudunk bízni, a már említett okokból. Mi azt hisszük, hogy amikor van forgalom, van forgalmi adó is, viszont azt, hogy legyen forgalom, nem lehet sem rajtaütésszerű kiszállásokkal, sem a kisüzemek életlehetőségeinek korlátozásával kiereszteni.

Vegyes bizottságok naponta fognak razziákat tartani az ipari és kereskedelmi vállalatok munkarendjének ellenőrzésére

A munkaügyi miniszteriumban a napokban értekezletet tartottak, amelyen a szakkamarak képviselőin kívül a munkaadók és munkások megbízottai is résztvettek. A megbeszélésen megvitatták a kereskedelmi és ipari vállalatok munkaidéjének ellenőrzésére teendő intézkedéseket, mivel a munkaügyi miniszterium azt az értesülést szerezte, hogy a vállalatok egy része a hivatalos nyitási és zárási órákat nem tartja magára nézve kötelezőnek.

Az értekezleten egyhangulag elhatározták, hogy az ellenőrzés hatályosabbá tétele érdekében vegyes bizottságokat állítanak fel minden városban, amelyek a munkaügyi felügyelőség megbízottján kívül egy munkásból és egy munkaadóból fognak állni. Ezek a bizottságok naponta razziákat tartanak s ahol törvényes munkaidő túllépésével találkozhatnak, kihágási jegyzőkönyvet fognak felvenni.

A nagyváradai munkaügyi felügyelőség erélyes harca a kontárok ellen

Az ország iparosságának kétségtől legérzékenyebb pontja a kontárkérdés. Minden összejövetele, értekezlet, kongresszuson a megbeszélések vezérfonalát a kontárkérdés képezi. Ez teljes mértékben érthető, mert a kézműipar gazdasági összeomlását legnagyobb részben a kontárok idézték elő. A nagyváradai munkaügyi felügyelőség belátva ennek a kérdésnek rendkívüli fontosságát, újabb intézkedést léptetett életbe, amely szerint

minden kontár elleni feljelentést beérkezése után 48 óra alatt megvizsgálják és amennyiben szükséges, a büntető szankciókat azonnal alkalmazzák.

Az intézkedés szerint a vidéki iparosság feljelentéseit nyomban átteszik az illetékes csendőrsőkhöz, amelyek azonnal fogatosítják a szükséges intézkedéseket. A munkaügyi felügyelőség a feljelentők neveit titokban tartja és így a feljelentőnek nem kell tartania az esetleges bosszútól. Tekintettel arra, hogy a törvény rendkívül szigorral jár el a kontárokkal szemben, a nagyváradai munkaügyi felügyelőség felhívja a feljelentők figyelmét arra, hogy a feljelentések csupán azok ellen irányuljanak, akik valóban kontárok és nem azok ellen, akik csupán a kényszerűség folytán váltak azzá.

A katolikus tanügyi főhatóság Bucurestiben fog közbenjárni a brassói tanonciskola megnyitása érdekében

Az erdélyi magyar közvélemény jól ismeri azt a panaszt, amely abból ered, hogy a brassói magyar tanoncok eddig nem kaptak hajlékot. Négyzáz magyar fiú szakoktatásának súlyos kérdése ez, egy kis magyar nemzedéké, amelyből évek múlva vezető magyar iparostársadalom nőhet ki.

Ezzel a súlyos kérdéssel kapcsolatban felkerestük Boga Alajos dr.-t, az erdélyi Római Katolikus Egyházmegyei Tanács tanügyi előadóját:

— Mi az akadályja annak, méltóságos ur, hogy a brassói magyar tanoncok a brassói katolikus gimnáziumban haléket kaphassanak?

— A tanügyi főhatóság részéről semmi — mondotta Boga Alajos kanonok. — Az egyházmegye tanügyi főhatósága beleegyezett abba, hogy a gimnáziumban helyezték el a tanonciskolát. A brassói katolikus egyházközség Péter Antal plébános ur és Verzar Aladár egyházközségi titkár aláírásával még 1938 január 3-án

beadványt intézett a munkaügyi minisztériumhoz, amelyben kérték, hogy az 1938—39-es tanévtől kezdve engedélyezzék, hogy a brassói katolikus gimnáziumban tanonciskolát létesítsenek. A beadvány — amelyet az egyházmegyei tanács juttatott el a minisztériumba — megemlíti, hogy a tanonciskola előadásai a délutáni órákban tartanak, tehát akkor, amikor a gimnáziumban nincs tanítás. Először az első éves tanfolyamot állítanák be — írja a beadvány — a következő évben pedig a többi évfolyamokat.

— Milyen választ kapott a minisztérium részéről a főhatóság?

— Eddig még semmit.

— És milyen lépéseket kívánnak tenni az ügy érdekében?

— Bucurestiben a közeljövőben közbenjárunk és a kedvező politikai légkörre való tekintettel remélem, hogy sikerrel.

SZEGÉNY MAMA.

A kis Pista megnézi újszülött testvérkáját és így szól az anyjához:

— Mama, ennek az Erőnek nincs haja.
— Persze, hogy nincs.
— De mama, ennek az Erőnek nincs foga.
— Hát persze, hogy nincs.
— De mama, hogy lehetett ilyen ügyetlen, hogy egy vén pasit szólak rád.

SKÓCIA.

Meghal a dúsgazdag skót, a gyerekek az égy körül azon tanakodnak, hogy el kéne temettetni.

Elhivatják a temetkezési vállalkozót és megkérlik, hogy mibe kerül a temetés? A vállalkozó azt mondja:

— Hatvan fontba.
Erre a halott felállt és a vállalkozót a földbe taszította.

Tízennyolcmillió lejért vásárol bakkancsot a kormány.

A pénzügyminiszterium horábban árlejtést tartott harmincezer pár bakkancs beszerzésére, a határőrség számára. Az árlejtés eredményeként a kormány most adta ki a megrendeléseket a következő összetételben:

Huszonhatezer pár bakkancsot a D. Mo. ciornita gyár szállít 608 leiért páronként, összesen 15,808.000 lei értékben.

Az S. Fildermann üzemek 1500 pár bakkancsot szállítanak 596 leiért páronként és további 500 párat 607 leiért páronként, összesen 1 millió 197.500 lei értékben.

Florea Gugui cég 2000 pár bakkancs szállítására kapott megrendelést 605 leiért páronként együttesen 1,210.000 lei összegben.

A Gép a vádlottak padján

A technikai korunk egyik sokat vitatott kérdése: igaz-e, hogy a gép kiszorítja az emberi munkát és hogy a dolgozók egész tömegét teszi feleslegessé? A gép ellenségei azt mondják, hogy egy gép technikai találmány bevonulása az iparba, hasonló annak a győztes hadvezérnek diadalutjához, melyet jobbról-balról az elesettek hullái borítanak. A gép védelmezői viszont azt hangoztatják, hogy a technika az emberiség mind nagyobb tömegét vonja be a munkafolyamatba. Az a vád tehát, hogy a gép feleslegessé teszi az emberi munkát, csak relatív érvényes.

Ennek az utóbbi tételnek igazolására Van Deventer, Amerika egyik legtekintélyesebb gazdasági szakértője a gépkocsiipar adatait vonultatja fel és kimutatja, hogy Amerikának a legnagyobb iparága az utolsó tíz esztendőben jelentékenyen növelte a munkafolyamatba bevonult emberi erőt. Véleménye szerint az USA munkügyi statisztikája azt a meglepő tényt igazolja, hogy amíg 1929-ben egy-egy gépkocsi előállításához átlagban 4,3 munkahét kellett, ez az arány 1937-ben 5,6-ra javult, holott ma két és félszer gyorsabban állítunk elő autót, mint, amily gyorsan a lakosság száma szaporodik. A gépkocsiipar még az 1929-et követő zavaros években is bőkezű volt: 788 millióval gazdagította a vezető, 644 millióval a munkásait és 400 millióval a befektető tőkét. Eszerint minden megkezesített dollárból 46 centet adott vezetőnek, 41-et munkásainak és 13 centet a vállalkozásnak. Ezt azt jelenti, hogy 87 centet a vásárlóerő gyarapítására fordított. Több, mint 84.000 millió dollár, — nagyobb mint a XX. században bányászott arany értéke — ömlött az autópárból Amerika közgazdasági életébe. S ez a csodaforrás elég hűs esztendő óta önti az aranyat!

Hitelszövetkezethez tömörülnek a sepsiszentgyörgyi iparosok.

A sepsiszentgyörgyi Iparos Otthon tagjai régi óhajuknak adtak kifejezést, amidőn a folyó évi közgyűlésükön kimondták, hogy az Iparos Otthon tagjaiból megalakítják külön hitelszövetkezetüket. A hitelszövetkezet megszervezése céljából előkészítő bizottságot küldtek ki. Az előkészítő bizottság munkáját már befejezte és valószínűleg rövidesen sor kerül a szövetkezet törvényes megalakítására is. A szövetkezet célja heti betétgyűjtéssel takarékosagra szoktatni az iparostanoncokat, hitelek folyósításával elősegíteni a kisiparosok anyagbeszerzését és esetleg megszervezni a közös anyagbeszerzést is.

OKOS KANARI.

Marmorstein ur állatkereskedésbe beült egy vevő és dühösen azt mondja:

— A legnagyobb szemtelenség az, amit maga velem csinált!

— Miről van szó? — érdeklődik nyugodtan Marmorstein.

— Két héttel ezelőtt vettem magától egy kandármadarat, amire maga azt mondta, hogy gyönyörűen énekel. Nos, a két hét alatt ez a kandári egyetlen egyszer sem énekel!

— Ugyan, ugyan, — jegyzi meg mélabuszan Marmorstein ur, — mi van azon csodálni való, hogy a mai rossz viszonyok között nincs kedve szegénykének énekelni?

Az elektromos, mechanikus és gázenergia utáni illetékek.

Hirt adtunk már a kizárólagos községi jogok megszervezéséről, kezeléséről és kihasználásáról szóló rendeletéről, melyek közé a víz, a gáz, az elektromos és gőzerő is tartoznak. A kérdéses rendelet törvény bizonyos taxákat is ír elő a magánvállalatok és üzemek által termelt és saját célra felhasznált ilyen energiákra. A Monitorul Oficial 1938. évi 180. számában megjelent, a községek és városok által szedendő ezen energia taxák kivetésére vonatkozó utasítás, valamint az azzal kapcsolatos eljárás, amely nagyjában — hasonlóan az egyes adók kivetésére előírt eljáráshoz —

Békéltető bizottságokat állítanak fel a kamarák mellett a kereskedelmi perek elintézésére

A nemzetgazdaságügy minisztérium törvénytervezeten dolgozik, mely a kereskedők között felmerülő vitás kérdések eldöntését az ipar-kamarák mellett felállítandó „békéltető-bizottságok” hatáskörébe utalja. Arra nézve, hogy milyen összetételű lesz a bíróság és mily jogorvoslatokat lehet majd igénybe venni, még nem

döntöttek. Valószínű, hogy a kereskedelmi és iparkamarák országos szövetsége mellett felbevezési fórumot állítanak fel, melynek ítéletei ellen a táblához lehet majd folyamodni. A kormány célja az, hogy a felmerülő kereskedelmi perek elintézését szakemberekre bizza és siettesse.

A vendéglősök több tiltó rendelkezés megszüntetését kéri Marta Alexandru dr. királyi helytartótól

A temesvári vendéglősök és kávéosok ipartársulata, valamint az ital és élelmiszerkereskedők egyesülete közös küldöttséggel járult a napokban Marta Alexandru dr. királyi helytartó elé. A küldöttséget Scheer József és Pascu Ambrozie elnökök és Bojinca Cornel ügyész vezették. A küldöttség panaszokat tartalmazó részletes emlékiratot nyújtott át. Egy 1932-ből származó érvény értelmében a vendéglői engedélyek alapján délelőtt tíz óráig és délután fél-

négyszer és félhét között nem szabad szeszes italt felszolgálni, holott a korcsma engedélyeknél ez nem áll fenn. Kéri ennek a tilalomnak a megszüntetését. Kéri továbbá, hogy az éttermekben éjjel egy óra után is adhassanak szeszes italt, amit a pénzügyminiszter rendelkezése nem enged meg. Végül kéri, hogy a falusi vendéglőkben az esti záróra éjjel legyen.

Marta dr. királyi helytartó jóindulattal vette át az emlékiratot és megígérte, hogy a panaszokat a törvényes keretek között orvosolja.

Katolikus kisebbségi tanonciskola engedélyezését kérte a temesvári püspökség

Amilyen mértékben fordul a kisebbségi ifjúság az ipari pályák felé, olyan mértékben nyer jelentőségében a kisebbségi tanoncoktatás kérdése. Az a komoly veszély fenyeget, hogy a kisebbségi iparos és munkásifjúság anyanyelvének legelemibb ismerete nélkül nő fel. A jobbára állami elemi iskolákban, de a magánjellegű felekezeti iskolákban is a kisebbségi gyermekek tökéletesen megtanulják az állam nyelvét és az azon való írást-olvasást. Ennek jelentősége elvitathatatlan, miután azonban a gyermekek nagy része középiskola helyett ma az ipari üzemekben készül a jövőre, nem nyílik alkalma anyanyelvének nyelvtani és irodalmi elsajátítására. Önképzésről sem lehet szó ilyen körülmények között, miután az ehhez szükséges alapismeretek is hiányoznak.

Temesváron a kisebbségi tanoncoktatás kérdésének egy másik oldala is van. Az állami tanonciskola ugyanis a tulzsfokozás jegyében működik. A megyéből beáramló és ipari pályára készülő román ifjúság egymagában is megtölti a tanonciskola padsorait. Közel félszáztondeje, hogy az állami tanonciskola anyagi nehézségekkel küzd, miután a város nem mutatkozott hajlandónak továbbra is az eddigi mértékben segíteni. A közelmúltban a város egymillió lei támogatást szavazott meg a tanonciskola számára, ezel a nehézségek ideig-óráig elsimultak, kétségtelen azonban, hogy az iskola anyagilag nincs felkészülve a számban rohamosan növekvő tanoncsereg befogadására.

Két párhuzamos folyamat észlelhető a román és a kisebbségi ifjúság a viszonyok kényszerítő hatása alatt egyaránt az ipari pályák felé gravitál. Kisebbségi oldalról történt kezdeményezésre a tanonciskola vezetősége egyébként már régebbi idő óta foglalkozik azzal a gondjattal, hogy párhuzamos osztályokba töltesse a német és magyar nemzetiségű tanoncok számára. Ezt az elbontolást azonban minden más szemponton kívül az iskola fenntartott költségvetési korlátai is akadályozzák, nemkülönben az a tény, hogy a költségvetésben szereplő tanerők nem bírják kellőleg a kisebbségek nyelvét.

Legmegfelelőbb megoldásnak a magánjellegű tanonciskolák létesítése látszik. Ezen a téren a temesvári német kisebbség már példát mutatott, a mennyiben egy év óta a Banatia épületében német tanonciskola működik a legszebb eredménnyel. A közelmúltban a katolikus magyar társadalom részéről is kísérlet történt a magánjellegű tanoncoktatás egyre sürgetőbb problémájának a megoldására. A temesvári püspökség vette

kola engedélyezése ügyében. A püspökség beadványában részletesen rámutat a tanonciskola létesítésének szükségességére. A beadvány jelenleg a munkügyi felügyelőségen van, miután elsősorban a munkügyi minisztérium jóváhagyása szükséges. Mértékadó helyről a tanonciskola kérdésével kapcsolatosan a következő felvilágosításokat kaptuk:

— Meggyőződésünk szerint az iskola létesítésének semmi különösebb akadályja nem lesz, hiszen a német kisebbség tanonciskolája már több, mint egy éve működik. Az új kisebbségi statutum különben is kifejezetten előírja a kisebbségi nyelven való oktatás jogát. A katolikus tanonciskolában, az eddigi joggyakorlatnak megfelelően, oktatásban részesülhetnek majd a református és evangélikus vallású tanoncok is, amennyiben anyanyelvük magyar.

A katolikus tanonciskola engedélyezése száz és száz kisebbségi tanonc számára tenné lehetővé az anyanyelvén való további művelődést.

Egyéni elbírálás alapján állapítják meg Temesváron a munkások részére előírt étkezők és zuhanyok felszerelésének határidejét

Mint ismeretes, a megindult egészségügyi hadjárat során a több, mint tíz munkással dolgozó iparvállalatokat kötelezték külön étkezőhelyiség, továbbá zuhanyozók létesítésére. Az előírt egészségügyi szempontból kétségtelenül nagyjelentőségű változások bevezetésére a temesvári vállalatok három hónapi határidőt kaptak. A Bánáti Gyáriparosok Szövetsége ebben az ügyben eljár az illetékes tényezőknél és rámutatott arra, hogy nem minden iparvállalat képes az előírt három hónap alatt a gyakran nagy költséggel és jelentős munkával járó átalakításokat megvalósítani. A szövetség ilyen irányú közbenjárása eredménnyel járt, amennyiben dr. Munteanu városi főorvos eltekintett a három hónapi határidőtől és úgy döntött, hogy az egyes vállalatok számára a határidőt egyéni körülmények, illetve egyéni elbírálás alapján szabja meg. Érdekessé egyébként, hogy az építendő zuhanyozókról fényképfelvételt kell készíteni, amelyeket aztán a Bánáti Gyáriparosok Szövetsége útján be kell küldeniök a vállalatoknak az illetékes minisztériumhoz.

Jogesetek a kisipar köréből

A kereskedelmi összeköttetésnek folyószámla alakjában való elkönyvelése egymagában nem képez folyószámla viszonyt.

A nagyváradi Tábla I. tagozatának 635—1937. szám alatt hozott határozata.

A nagyváradi tábla határozata értelmében, ha a biztosítási díjakat folyószámla alakjában hitelezik meg, anélkül, hogy a szerződő felek között folyószámla viszony vagy megállapodás létezne, az így meghitelezett biztosítási díjak épp úgy elévülés alá esnek, mint a biztosítási szerződésben kikötött díjak. Az ily követelésekre tehát — más megállapodás hiján —, az elévülési idő szintén hat hónap, illetve egy év, az ügylet lejártá szerint.

A forgalmi adótörvény értelmében a felülvizsgálatot kérő köteles a Tábla székhelyén kijelölni kézbesítési lakhelyét.

A temesvári Tábla III. tagozatának 1637—1937. sz. alatt hozott határozata.

A forgalmi adótörvény 29. szakasza értelmében a felülvizsgálatot kérők kötelesek kézbesítési lakhelyet kijelölni. Az említett törvényszakasz szerint a felülvizsgálati bíróság székhelyén jelölendő ki a kézbesítési lakhely. Ennek az intézkedésnek az a célja, hogy az ilyen ügyekben a bíraskodást gyorsan befejezhessék.

Jelen jogesetben a felülvizsgálatot kérő mindössze annyit jelentett be, hogy lakhelye: Arad, Str. Caragiale No. 19. Így tehát lakhelyét a kézbesítés végett nem jelölte meg, ahogyan azt a törvény előírta. Ennek alapján a Tábla megsemmisítette a felülvizsgálati kérelmet.

Felülvizsgálati kérelmek adóügyekben.

A temesvári törvényszék I. tagozatának 1995—937. szám alatt hozott elvi határozata.

A temesvári törvényszék ítélete értelmében az adóügyekben benyújtott felülvizsgálati kérelmeknél a kérelem az első tárgyalási terminus előtti napig indokolható meg. Az ezen a határidőn túl letett felülvizsgálati indoklást nem lehet figyelembe venni és a kérelmet, mint nem indokolt felülvizsgálatot meg kell semmisíteni.

Közl: Dr. Kele Sándor.

— Hat vagon kazein jön az országba. Az Industria Silvică bucovinai cég engedélyt kapott hat vagon butorlap ragasztására alkalmas póralaku kazein behozatalára azzal, hogy hat hónapon belül kétezer köbméter butorlemez tartozik exportálni.

OPTIMIZMUS.

Peták: *Ögymak esik. Elhivatja az orvost, aki megvizsgálja és így szól:*

— Az ön pulzusa nagyon lassan ver.

— Annyi baj legyen, doktor ur. — mondja Peták, — ráérek.

— Törvénytervezet a haltenyésztés fejlesztésére. Ionescu-Sisesti miniszter nagyjelentőségű gazdasági reformot dolgozott ki a haltenyésztés fejlesztésére és a halnak mint néptáplálék bevezetésére. Megállapította a miniszter, hogy az ország területén a tavak és állóvizek egymillió hektárnyi területet foglalnak el. Az állóvizeket megfelelő intézkedésekkel halastavakká kell átváltoztatni, mert a halgazdaság nagyobb jövedelmezőséget biztosít, mint a gabonatermelés. A halastavak létesítéséhez az állam anyagi segítséget is nyújt, tízéves adómentességet ad, a terveket az állami hatóságok ingyen készítik el, azonkívül az állam mintahalastavakat létesít. A törvénytervezet a halszállítványok részére viteldíjkedvezményeket helyes kilátásba.

Ellenőrzés alá helyezték a nemzetvédelem szempontjából fontos üzemeket és vállalatokat

Messzemenő felhatalmazást kapott a nemzetvédelem, a haditengerészeti, légügyi és belügyminisztérium

A patriarchatusi palotában minisztertanács volt, amely 2 órán át tartott. A nemzetvédelmi minisztert felhatalmazták, hogy szeptember tizenötödikétől kezdve ellenőrzés alá helyezék mindazokat az üzemeket és vállalatokat, amelyek a nemzetvédelem szempontjából fontos anyagokat gyártanak, vagy tartanak raktáron.

Fokozni fogják a nemzetvédelemhez szükséges eszközök készítését, hogy a hadsereg szükségleteit a legteljesebb mértékben kielégíthessék. A nemzetvédelmi, haditengerészeti és

légügyi, valamint a belügyminiszter kaptak felhatalmazást a szükséges rendeletek végrehajtására. A fővárosi lapok hangsúlyozzák ennek a rendelkezésnek a fontosságát, amelyet a nemzetközi események kiéleződése idézett elő.

Az ellenőrzés munkateljesítményre és a raktár feltárolására terjed ki — úgy a nyersanyagok, mint a kész gyártmányok tekintetében — annak megállapítására, hogy mennyiben tudnak eleget tenni a hadsereg, a tengerészet és a légi haderő, valamint a belföldi szükségletek fokozott termelése esetén.

A városi tanácsok nem szedhetnek értékadót a monopolcikkek után

Az új közigazgatási törvény a községek háztartási mérlegének megerősítése érdekében több új intézkedést léptetett életbe. Így többek között azt is, amely felhatalmazza az egyes törvényhatóságokat, hogy a területükről kivitt, illetőleg a területükön áthaladó iparcikkre és élelmiszerekre ugynevezett értékadót léptessen életbe. A közigazgatási törvénynek e rendelkezése alapján aztán a városok, hogy jövedelmeiket emeljék, sürgősen megkezdték az értékadó beszedését, ami bizonyos mértékben hozzájárult a drágaság emeléséhez is, mert természetesen a piacon az egyes árucikkek a kivett értékadó arányában emelkedtek. Beszterceváros tanácsa kissé túllőve a célon, értékadót vetett ki a város területén levő szesz- és likörgyárak gyártmányai után is.

A besztercei szesz- és likörgyárak azonban ezt az értékadót igazságtalannak találták, mert az 1932-ben életbeléptetett monopóltörvény kimondta, hogy a monopolcikkeket az állam által megállapított adókon kívül semmi más illeték nem terheli. Ezért aztán a besztercei tanácsnak a monopolcikkre kivetett értékadóra vonatkozó határozatát a kolozsvári közigazgatási táblához fellebbezték meg. Az ítéletben dr. Lupu Pompei közigazgatási táblai elnök elnöklelte alatt tárgyalta a fellebbezést.

A besztercei városi tanács képviselőjében jelen levő városi ügyész a tárgyaláson azt fejtegette, hogy a tanácsnak joga volt a monopolcikkek után is értékadót kivetni annál is inkább, mert a közigazgatási törvény csak a múlt évben lépett érvénybe s ennek zárórendelkezése kimondja, hogy az előbbi törvények érvénytelenek és felhatalmazza a városi tanácsot arra, hogy minden iparcikket és élelmiszert értékadóval terheljen meg.

Ezzel az érveléssel szemben a besztercei szeszgyárosok és likörkereskedők előadták, hogy a monopóltörvény pedig határozottan megtiltja, hogy a monopolcikkeket az állami adókon kívül más községi illetékekkel is megterheljék.

Az érdekelt felek előadása után a közigazgatási tábla helyet adott a fellebbezésnek és megsemmisítette Beszterce város tanácsnak azt a határozatát, mely a monopolcikkre értékadót vetett ki. A határozatnak az az indoklása, hogy az 1932-ben életbeléptetett monopóltörvényt semmi más törvény, így a közigazgatási törvény sem helyezte hatályon kívül s így ennek most is érvényben van az a rendelkezése, mely a monopolcikknek községi illetékkel való megterhelését határozottan megtiltja.

A szindikátusi elvek alapján készül a szakmai szervezkedésről szóló új törvény

Helytartóságokként tör ténik a szervezkedés.

Az új alkotmány már bejelentette, hogy Románia új törvényhozása testületi alapon fog felépülni. Minden érdekképviselőnek lesz a törvényhozásban képviselője és ezeket a törvényhozókat azok a testületek fogják a törvényhozás házába beküldeni, amelyeknek tagjai voltak. Ezután nem a politikai demagógok fognak diktálni, hanem azok a szakemberek, akik erre igazán hivatottak. A kisiparos társadalmak a földműves osztályon kívül egyik gerincét képezi az államnak. Így fontos szerephez jut a törvényhozásban is. Most készül az új szindikátusi törvény, amely új alapokra helyezi az ország iparos társadalmának eddigi felépítését.

Bucurestiben szerzett értesüléseink szerint, az új szindikátusi törvény azon az alapon fog felépülni, amelyet Szabó Béné, a magyar kisiparosok egyik vezére már több ízben kifejtett. Az egyes ipari érdekképviselők alólól felelő fognak felépülni. Minden királyi kormányzóság területén külön-külön alakulnak meg az egyes ipari szindikátusok. A helytartósági szindikátusoknak Bucurestiben lesz a központja. A bucurestii központnak felügyeleti és ellenőrzési joga lesz az összes tartományi szindikátusok felett. Ez azt jelenti, hogy az egyes tartományok területén külön szindikátusba tömörülnek majd a szakmai érdekképviselők. Ezek a szakmai érdekképviselők kiküldötteik útján

részvesznek a helytartóság szindikátusainak központi bizottságában, a helytartósági központi bizottság pedig alárendeltje lesz az országos szindikátusi központnak. Ezután szindikátusok önállóan nem működhetnek és amennyiben működnek, úgy át kell alakulniok.

Az ipari szervezkedés a szindikátusi törvény elkészítése után tehát új alapokon fog felépülni. Azok, akik a helyzettel ismerősek, tudták ezt már a segesvári nagygyűlés előtt is, amelynek jelentősége így teljesen megszűnt. A kisiparosoknak csak helytartóságokként lehet szervezkedni, így kidobott pénz volt az, amit egyes iparosok a segesvári kiránduláson való részvételre elpazaroltak.

BUTA KÉRDÉS.

Döcög elejtél Pöcög ülete előtt és a következő hatalmas táblát pillantja meg:

Leltározás miatt mélyen leszűllytött árak.

Döcög berohan az üzletbe és rántmód barátjára:

— Pöcög, hogy csinálhatsz ilyet? Hát van nálad leltározás?

— Buta kérdés, — fölényeskedik Pöcög, — hát vannak nálam mélyen leszűllytött árak!

A francia termelési válság

A Népszövetség tanulmányi hivatala nemrégiben tette közzé kimutatását a világ termelésének 1937. évi folyamáról, amely magában foglalja 1938. első hónapjait is. A jelentés adta- tai igen tanulságosak, főleg a fejlődésben levő gazdasági életet élő államok számára. 1937. évet összehasonlítják az 1929. évvel, amely a háboru utáni világgazdaságban mint a prosperitás tipikus éve szerepel. Az 1937. év az, amely a termelésben túlszárnyalja az 1929-es évet és pedig élelmiszerben 6 százalékkal, ipari nyersanyagokban 19 százalékkal, átlagban pedig 10 százalékkal. Tudjuk, hogy ezt az arányszámot a hadipar nagy aktivitása okozza. A prosperitás fejlődése nem minden államban egyforma és így elsősorban Franciaország mutat a többi államokkal szemben visszafejlődést. A jelentés 26 államra nézve állítja fel a termelésnövelési táblázatát és sorrendben Franciaország a 26. ik helyen áll. Találó tehát, amit nemrégiben egy francia miniszter mondott, hogy az ősi francia takarékoság, még a konjunktúra kihasználásánál is takarékoskodik.

Ha száz termelési egységet veszünk figyelembe, akkor azt látjuk, hogy száz egységgel szemben Franciaország 1937-ben 73 egységet mutat, ami a folyó év első negyedében 69 egységre esett. Tehát azt jelenti ez a szám, hogy Franciaország ez évben 31 százalékkal termel kevesebbet, mint 1929-ben. Ugyanakkor a produktivitási index Németországban 118, Olaszországban 102, Svédországban 147, a háborus Japán pedig 168. Külön kimutatás készült az építkezések indexére vonatkozólag, szintén 1929-es évvel való összehasonlításban. Franciaországban száz olyan házszázalék szemben, amely 1929-ben épült. 1937-ben már csak 46 áll, vagyis az építkezési érték index száma 46-ra esett, míg Németországban 151-re emelkedett. Tehát Németországban 51 százalékos emelkedés mutatkozik, Franciaországban 54 százalékos csökkenés. Ezt a helyzetet sokan azzal magyarázzák, hogy Franciaország későn folyamodott a devalváláshoz, mert a kellő időben végrehajtott leértékelés, ösztönöz egy a termelésre, mint az építkezésre. A leértékelésen átmenő ország árai bizonyos időn át a világpiaci áron alul maradnak és ebben az időben a termelés és vállalkozás konjunktúrája tart mindaddig, amíg a devalválás emelkedésével, a nyersanyag megdrágulásával, a belföldi árak nem érik el a világpiaci árakat. Franciaországban azonban az volt a helyzet, — más természetű okok miatt — hogy a belföldi árak már a világpiaci árak felé emelkedtek akkor, amikor a frank leértékelése megtörtént. Ennek oka főleg a munkabérek emelkedésében és a termelés megdrágulásában rejlik. Ez év márciusában a francia munkás 184 frankot keresett azzal a munkabérral szemben, amelyet ugyanezen idő alatt 1936-ban kapott. Tehát csaknem megkétszereződött a munkabér. Ezzel szemben a drágulási index 1936—38. között viszonylatban 135, tehát a francia munkás 50 százalékkal megjavított életstandard között él mint 2 évvel ezelőtt, amikor a Blum-kormány a 40 órás munkahetét behozta. Amíg tehát a munkás életviszonyai megjavultak, a termelés rohamosan csökkent, mert nem bírta el a nagy önköltségi árakat. Ehhez járult az, hogy a francia munkás kevesebbet dolgozik, mint a világ bármely munkása és míg 1937-ben minden országban emelkedett a végzett munka órászáma, Franciaországban csökkent és ma az a helyzet, hogy a belföldi fogyasztás állandósága mellett, a francia kivitel szenved az improduktivitás terhe alatt. Ez a körülmény viszont a frank értékére hat vissza, amelyet csak a háromhatalmi egyvmény tud a mai színvonalon tartani. Tehát bebizonyosodott az, hogy egyenlő vagy hasonló körülmények között termelő országok, csak egyenlő szociális rendszerek mellett versenyképesek. Franciaország olyan államokkal kénytelen versenyezni, amelyeknek szociális rendszere inferioris, de éppen ennél fogva olcsón termelnek. Daladier világosan látja ezt a helyzetet és ezért belső politikájának gerincvonala az a terv, hogy a 40 órás munkahét frontját, minden lehető ponton áttörje.

SZÓTARTÓ ELADÓ.

Iceg szemrehányást tesz Bicegnek.

— Mondhatom, jól becsaptál engem.

— Hogy-hogy? — kérdi Biceg.

— Eladtál nekem egy szállodát, amelyről azt állítottad, hogy még a legrosszabb szezonban is találhatni benne vendégeket a világ minden tájáról, az igazság pedig az, hogy hónapok óta négy vendég allik benne.

— És, — húzza fel a vállait Biceg, — világos, hogy több van?

Uj, eddig nem sejtett felhasználást nyer az iparban a fa

Ruhát és tapétát készítenek fából.

Az önellátás az olasz politika legfontosabb feladatai közé tartozik. A fasiszmus függetleníteni akarja magát a külföldi behozataltól és a mit csak lehet, idehaza akar előállítani. Ezek a törekvések voltaképpen már az abesszin háboru idejére nyulnak vissza, amikor Itáliát szankciókkal sújtották és amikor Olaszország valósgos csodát művelt, hogy belföldi termelésével és produkciójával enyhítse a blokádot.

A szankciók ideje alatt nem kevesebb, mint negyvenezer találmányt jelentettek be a szabadalmi hivatalban, amelyeknek mindegyike arra irányult, hogy a külföldi nyersanyagot vagy félgyártmányt nélkülözhetővé tegye.

Ma a politikanak a kémia a legfontosabb segédtudománya. A legújabb vegytani felfedezések ma már képessé teszik rá, hogy a természet adta anyagokat szinte tetszőlegesen átváltoztassuk és nélkülözhetetlenek hitt anyagokat másokkal pótolhassunk.

Olaszországban a fának különösen nagy szerep jut. Az Appeninek erdősegeiben a fa könnyen és olcsón kitermelhető, nem csoda tehát, ha a kémikusok figyelme elsősorban a fában szunnyadó nagy lehetőségek felé fordult. Ki hitte volna, hogy a fából élelmiszereket lehet előállítani, vagy, hogy pláne ruhát lehet csinálni, amely a legkényesebb női és férfi ízlést is ki tudja elégíteni, azonkívül jó és olcsó hajtóanyagokat a motorok számára?

Es mindez nem is olyan új felfedezés. Mint egy százhusz év óta tudjuk, hogy ha a fát megfelelő savakkal kezeljük, cukrot kapunk. Az elv adva volt, de a fa-cukrot mégsem tudták csinálni az emberek, mert egyrészt nem ismerték pontosan a közben lejátszódó kémiai folyamatot, másrészt a rendelkezésre álló készületek még egészen kezdetlegesek voltak. A találmány tehát a feledésbe merült és csak a legújabb korban tértek vissza a tudósok.

A fa-cukorkészítésnél a fa egész száraz szerkezetét értékesítést nyer. Rendkívül fontos, hogy minden fa-fajta, még a legsilányabb faforgács is azonos eredményeket produkál. A száraz anyagnak mintegy kétharmad része porrá alakul, amelyet szertlivel vagy hurenyahéjjal keverve, úgy ahogy van, állatetetésre lehet felhasználni. A maradék harmad, a lignin, ebből készült a műanyag, amely sem fűléssé, sem táptérré tekintésben nem marad el a rénszennertől. Nemcsak kockacukornak használható, hanem nyersanyagokat is nagyzerűen lehet készíteni belőle.

De a lignin olyan csodálatos anyag, amely még számos más anyagnak is a kitermelője. Így például tiszta ecetsavat lehet csinálni belőle, glicerint, sőt magasfokú alkoholt is. A fát tehát meg lehet enni és meg lehet inni, ételek és italok formájában.

A műselyemnek sejt-szövetből való előállítását már régóta tudott dolog és egy idő óta csaknem teljesen kiszorította már a tiszta selymet. A kémikusoknak sikerült most egy olyan fa-alkatrészt felfedezniük, amely nemcsak műselyemnek használható, hanem tartósság és finomság tekintetében a pamutnál százszor jobb. A fa-forgácsot fonallá sodorják, amely bodros és ezért levegősebb és melegebb, mint a sima műselyem fonál. Vagy tisztán kerül a kereskedelembe, vagy pamuttal keverve és akkor ruházóvet készült belőle. Ma már sok ilyen fából készült ruhát lehet látni Olaszországban, amely sokkal olcsóbb és sokkal tartósabb, sokkal kevésbé gyűrődik, mint a gyapjú. De újabb időkben a benzinnel is erős konkurenciát csinál a fa, mint motorhajtó anyag. Alkalmas készülékekben a fából gáz keletkezik, amely teljesen egyenértékű a benzinnel. Mintegy két kiló fa egy liter benzinnel felel meg, a megtakarítás tehát 80 százalékos. Rendkívül jelentősége ez a fagázomotor katonai vonatkozásokban, mert a külföldi benzint teljesen nélkülözhetővé teszi.

Nagyon kevésbé ismert körülmény, hogy a külföldről behozott parafát is lehet fával pótolni. Főként boros és pezsgős palackokban dugóként. Megfelelő módon rugalmassá lehet tenni ezeket a dugókat. Egy vékony lakkbetont megakadályozza, hogy a palackban levő ital megkapja a fának az ízét. Eppen olyan újság, hogy legújában ház-ereszeket is csinálnak már fából, amelyet úgy impregnálnak, hogy minden tekintetben felveszi a versenyt a fémvel. Elsővíz, vihar nem árt neki.

Legújában a kárpitosiparba is bevonult a fa. A fatapéta teljes mértékben versenyképesnek bizonyult és amellett körülbelül egyharmaddal olcsóbb. De nemcsak a fatörzs használható kémiai célokra, hanem a kéreg is. A vegyész egyszerű folyamat segítségével átalakítja a törékeny, morzsolható kérget puha, lágy anyaggá, mely szék, és butorpárnázatoknak használható. Jobb és kellemesebb, mint az eddigi párnaanyagok. Sőt még tovább is lehet menni és ezt a finom kéreganyagot apróbbra felvágva, paplannak is lehet használni.

Az áruk középtértékének emelését kéri a nagyipar

A Presentul állást foglalt legutóbbi számában a nagyipar részéről megnyitott törekvés ellen, hogy az importárunknak a forgalmi adó kivételénél alkalmazott középtértékét emeljék fel, mivel az nem felel meg az időközben áremelkedést elért külföldi áruk valódi középtérának. A fővárosi közgazdasági lap állást foglal a javaslat ellen és abban burkolt vámemelést lát. A középtérakat csak minisztertanácsi naplával lehet indokolt esetben emelni. A forgalmi adó az államgazdaság más természetű jövedelme, amint a vám és így a forgalmi adó emelésének leple alatt nem lehet vámot emelni az említett lap álláspontja szerint.

NEM RONTJA AZ ÁRAKAT.

Fillér mester, a község foltozósabója évek óta egy ütött-kopott, rongyos öltözkömbben jelent meg az istentiszteleten. Egy jómódú jóakaróját szörnyen bosszantotta a dolog és egyszer így szólt Fillér mesterhez:

— Nézz, Fillér, én tudom, hogy maga egy földhözragadt, szegény ember, tehát nem kívánom ingyen. Adok magának szék lelt, hozzá a ruháját teljesen rendbe és a jövő vasárnap már úgy jöjjön a templomba.

Fillér mester szembrevágta a pénzt és a következő istentiszteleten már megint a régi rongyos ruhában ment a templomba.

— Maga gazember, — rivalt rá dühösen a jószívú ur, — ezért adtam magának a szék lelt?

— Ugyan kérem — tiltakozott indignálódva Fillér mester, — nem ronthatom az árakat. Egy ilyen nagy munkát szék leltért a községbe se vesznek.

Ülést tart

a Kisantant Gazdasági Tanácsa.

A Kisantant Gazdasági Tanácsának ülését október 3-ára tűzték ki. Az ülést valószínűleg Splitben (Jugoszlávia) tartják meg. A szakértői bizottságok már szeptember 25-én megkezdik tárgyalásaikat Belgrádban. Ezen a napon ül össze a tarifabizottság, vámszabályokat egységsítő bizottság és idegenforgalmibizottság. A kereskedelempolitikai bizottság szeptember 28-án fogja ülését megtartani.

ELŐRELÁTO.

Macera bemegy egy nő divatüzletbe és hat pár női kesztyűt kér.

— Szövetből, vagy bőrből? — kérdi a segéd.

— Mindegy.

— Milyen színben?

— Mellekes.

— Hányas számban?

Macera a segéd vállára teszi a kezét:

— Nézz, barátom, adjon amilyent akar, a feleségem holnap ugyanis eljön és lecserelem.

Uj időközli igazgatótanács

a kolozsvári betegsegélyző élen.

A kolozsvári betegsegélyzőpénztár élére a munkaügyi miniszterium új igazgatótanácsot nevezett ki. A tanács tagjai a nagyipar részéről Peptea Iacob, az Ugir kerületi igazgatója, valamint Stefan Penes, a nagyipari alkalmazottak képviselőjében. A kereskedelem részéről Ion Galos a munkaadók s Dumitru Iovanél az alkalmazottak képviselőjében. A kisiparosok részéről Gavril Aiudeanu a munkaadók és Ghisu Patriciu a munkások képviselőjében.

A mészárosok forgalmi adója.

A temesvári ítélőtábla megváltoztatott egy törvényszéki ítéletet és kimondotta, hogy mészárosoknak a forgalmi adótörvény 4. szakaszában említett speciális regisztert kell vezetniök az általuk eladott állati bőrökről. A táblai ítélet kimondja, hogy ennek a regiszternek a vezetése minden nyersárutermelőre nézve kötelező, már pedig a mészáros a vágóhídon levágott állatokból nyert nyersárura nézve termelőnek tekintendő s mint ilyenek, forgalmi adót kell fizetni.

EGYSZERŰ MEGOLDÁS.

Ifjú Fickó mindenáron hajóstiszt szeretett volna lenni és felvételre jelentkezett egy nagy hajón. A hajó kapitánya vizsgáztatni kezdte:

- Mit csinál, ha a hajó nagy viharba kerül?
- Leeresztöm a vasmacsákat.
- És mit csinál, ha a hajó még ennél is nagyobb viharba kerül?
- Leeresztök még egy vasmacsát.
- És mit csinál, ha a hajó még ennél is nagyobb viharba kerül?
- Leeresztök még egy vasmacsát.
- De ember — mondja a kapitány, — honnan a fenéből vesz maga ennyi vasmacsát?
- Onnan, kapitány ur — mondja Fickó, — ahonnan ön a vihart vesz.

A nagyenyedi Iparos Önképzőkör ötvenéves jubileuma.

A nagyenyedi Iparos Önképzőkör szeptember 25-én ünnepli meg fennállásának 50. évfordulóját. Ez alkalommal az elnökség és rendezőbizottság nagyszabású ünnepségeket rendez. Az ünnepélyt istentisztelet nyitja meg, majd díszközgyűlés lesz, délelőtt pedig közeled. Este nívós művész hangverseny zárja be a jubileumi napot. A vezetőség valamennyi társasági egyesülete meghívta erre az 50 éves jubileumra.

ASSZONYOK.

Két elegáns hölgy beszélget gy harmadikáról.
— Te — mondja az egyik — az semmit sem bregszik. Tegnap láttam, pont úgy néz ki, mint a múlt héten.

Ellenőrzik a heti negyvennyolc órás munkaidő betartását.

A temesvári munkafelügyelőség felhívja az összes gyárak és iparosok figyelmét arra, hogy egyetlen alkalmazottat sem szabad napi nyolc, illetve heti negyvennyolc óránál tovább foglalkoztatni. Minden üzemből látható helyen ki kell függeszteni a munkaidő kezdetét és bevezetését feltüntető kimutatást.

OH, AZOK A NŐK!

Egy nő divatruha-üzlet új segédet vesz fel. Mielőtt a főnök az új segédet a pult mögé engedné, néhány elméleti kérdést ad fel neki:
— Nálam kétféle velursifon van: egy jó és egy rossz minőségű. Ha bejön egy hölgy és velursifont kér, melyiket fogja eladni neki: a jót, vagy a rosszat?
— Természetesen a rosszat — feleli a segéd.
— Téved, barátom. A jóra kell rábeszélni, mert másnap ugyanis eljön, hogy kicserélje. És akkor az én részemre marad a rossz.

A Viscosa Românească műselyemgyár igazgatósága felhatalmazást kapott a részvénytőkének 150 millió leire való felemelésére.

Két évvel ezelőtt alakult meg a Petrosani érdekeltségében a Viscosa Românească S. A. R. műselyemgyári részvénytársaság, amelynek üzemei Lupényban épülnek fel. A vállalat legutóbb tartott rendkívüli közgyűlésén I. E. Bujoiu mérnök, a vállalat elnökének előterjesztésére elhatározták a részvénytőkének 50 millió leiről 150 millió leire való felemelését. A tőkeemelés lebonyolításával az igazgatóságot bízta meg a rendkívüli közgyűlés olyanképpen, hogy az alaptőkeemelés egy vagy több emisszió útján realizálja. A tőkeemeléssel kapcsolatban a vállalat alapszabályainak több pontját módosították.

Nyilatkozik a nagyváradai munkakamara elnöke

Nagyobb hatáskört kérnek a munkakamarák

Gyökeresen meg akarják oldani a kontárkérdést

A „Munkakamarák Uniója“ az ország összes munkakamaráinak elnökeit rendkívüli értekezletre hívta össze. Az értekezlet napirendjén szerepelt a „munka.alap“ létesítésének a kérdése, illetve ennek kapcsán megvitatták azt a helyzetet, amelyet éppen a „munka.alap“ létesítése teremtett az egyes munkakamarák körzetében. Minden egyes munkakamara már előzőleg memorandumba foglalta a tapasztalt sérelmeket és az értekezleten e memorandumok alapján határozatot szövegeztek meg. A határozatot emlékiratba foglalták, amelyet most nyújtanak át a munkaügyi miniszternek.

A bucarestii értekezlettel kapcsolatban részletes nyilatkozatot adott Martha Joachim nagyváradai munkakamara elnök. A nyilatkozat szerint a nagyváradai munkakamara ugyan csak memorandumot készített és éppen e memorandum alapján formulálták meg a bucarestii értekezleten azt az emlékiratot, amelyet a munkaügyi miniszterhez jutattak el. A nagyváradai memorandum többek között a következőket tartalmazta:

1. A munkakamarák költségvetéssel kapcsolatos sérelmeket.
2. A kamarák hatásköri korlátozásának sérelmét.
3. A munkakamarák jövőbeni szerepét.

Nagyobb hatáskört követelnek a munkakamarák

— Az emlékiratban főleg azt sérelmeztük, — folytatta nyilatkozatát Martha Joachim, — hogy az utóbbi időben a munkaügyi törvényeket a munkakamarák meghallgatása nélkül hozták. A munkakamarák nem nyilváníthaták véleményüket a legtöbb olyan kérdésben, amely pedig őket közelebbről érintelte. A munkakamarák megkerüléseével hozták nyilvánosságra a „munka.alap“ rendeletet, valamint a vasárnapi munkaszünetről szóló törvényt. Tudvalevő dolog, ha a munkakamaráknak bemutatnák volna a tervezetet, azok az illetékes szakmai szindikátusokkal előbb megvitatták volna az összes módosításokat, ami sokkal nagyobb megelégedést biztosított volna.

— Az értekezleten tették-e határozott javaslatot a kontárkérdést illetően? — kérdeztük.

Timişoara tizenhat borbély

vasárnap nem dolgozik, százhuszonöt igen.

Botez Gheorghe munkaügyi vezérfelügyelő a munkakamara megbízottával együtt összeállította a borbélyok szavazásának eredményét és megállapította, hogy tizenhat mester a vasárnapi nyitvatartás ellen, százhuszonöt mester pedig mellette szavazott. Negyven mester tartózkodott a szavazástól. Botez vezérfelügyelő ellenőrzése mellett most kimutatás készül azokról a borbély- és fodrászműhelyekről, amelyek vasárnap délelőtt nyitva tartanak, hétfőn délelőtt zárnak, valamint azokról, amelyekben vasárnap zárva van, hétfőn pedig nyitva van. Ezt a kimutatást közlik a várossal, a rendőrséggel, valamint az ellenőrzés gyakorlására hivatott egyéb hatóságokkal. A szavazás ellenére még mindig vannak, akik a vasárnapi munkaszünetre hivatkozva, valamennyi borbély- és fodrászműhely vasárnapi zárását kívánják. Számos mester és kétszáz alkalmazott aláírásával emlékiratot szerkesztettek, amelyet Tiucra Petrik dr. főesperesnek nyújtottak át azzal, hogy mozgalmukat támogassa.

CSODA A KERTBEN.

Lilike dletében először van vidéken és a kertben sétálva, hirtelen egy kígyót látott meg.

— Jöjj, mama, — futott az anyjához, — itt egy farkas kutya nélkül mozog.

— Természetesen! Sőt határozott ígéretet kaptunk a munkaügyi minisztertől abban az irányban, hogy olyként módosítják az erre vonatkozó törvényt, miszerint a jövőben a munkakamarai elnökök és titkárok ellenőrzést gyakorolhatnak a szakképesítés terén. Ez természetesen azt jelenti, hogy a munkakamarák nagyobb hatáskört kapnak.

A munkakamarák számát nem csökkentik

Arra a kérdésünkre, hogy a kamarai választói névjegyzék összeírását mikor kezdik meg, a következő választ kaptuk:

— Az érvényben levő rendelkezések értelmében szeptember elsején kellett volna megkezdniük a választói névjegyzék összeállítását. De ennek a munkának az elhalasztása érdekében interveniálnunk kellett a munkaügyi miniszternél. Ennek oka az, hogy a képesítési okiratok kiállítása nem tűr halasztást s míg ez befejezést nem nyer, addig nem lehet szó az összeírási munkálatok megkezdéséről. Erre minden valószínűség szerint csak decemberben, vagy a jövő év januárjában kerül sor.

Martha Joachim elnök a továbbiak során kitért arra, hogy a munkaügyi miniszter a legközelebbi időn belül kinevezi Szatmáron és Zilahon a munkakamarai fiókok mellé az időközi bizottságokat.

— Legutóbb olyan híresztelések terjedtek el, — folytatta nyilatkozatát a munkakamarai elnök — mintha az új tartományi beosztás folyományaként csökkentenék a munkakamarák számát. Erről nincs szó. A fenti híresztelést a legkategorikusabban meg kell cáfolnom. Egyébként a fenti kérdésben maga a munkaügyi miniszter nyilatkozott nekünk, leszögezve a következőket: az új közigazgatási törvény csak a minisztériumok külső szolgáltatásánál írja elő a tartomány szerinti átcsoportosítást, de ebbe nem sorozhatók a munkakamarák. Ez viszont azt jelenti, — fejezte be nyilatkozatát a nagyváradai Munkakamara elnöke — hogy a munkakamarák továbbra is a munkaügyi minisztérium fenhatósága alá tartoznak.

Bankbetétek védelme.

A Banca Națională tervezetét dolgozott ki a bankbetétek biztosítására hivatott intézet felállítására és működésére. A jegybank terveze szerint abban az esetben, ha egy, a betéti tőkeintézet keretében tartozó pénzügyi intézet a betéteivel szemben fennálló fizetési kötelezettségeinek eleget tenni nem tud, a betéteket a betétbiztosító intézet vagy készpénzben fizeti ki, vagy pedig olyan pénzügyi intézet betétkönyvére fogják átcserélni, amely bankkal szemben a betétes teljes bizalommal viseltetik. A betétbiztosító intézet alapjainak felállítására az egyes pénzügyi intézetek kétféleképpen járulnak hozzá: évi hozzájárulással, valamint minden egyes ügylet után felszámított hozzájárulással.

RITKA OKKAZIÓ.

Mazsola ur bemegy egy használt ruházletbe.
— Tessék parancsolni, — mondja az ócskás, — ez itt egy nagyszerű ruha.
Mazsola megnézi a ruhát, tetszik is neki, de az árát sokallja.

— Ez uraságodnak sok? — mondja az ócskás, — hát én biztosítom, hogy ilyen olcsó vételre sokáig nem lesz alkalma.

— Hiszen én nem sokalltam, — feleli Mazsola, — de féllek, hogy a feleségem drágának fogja találni.

— Ugyan, — hangzott a válasz, — garantálom önnek, hogy sokkal hamarabb talál egy másik asszonyt, mint egy ilyen kitűnő alkalmi vételt.

SZABÓK ROVATA

Színes szőrmék, drágakövek és halcsontos fűzők az őszi divatban

Párisban hírek szerint még mindig pokoli a hőség és a manekenek két ájulás között mutatják be az agyonpremezzett télikabátokat. A bemutatók menetét azonban néifány ájulás és hóguta a legkevésbé sem zavarja. Az arannyal díszített vörös, kék és lila termekben verejtékezve bár, de mindenki jelen van. A divatházak fogadószobáit zsúfolásig megtöltő közönséget nem annyira a szenvedély, mint inkább az üzleti kényszer tereli össze. A divathölgyek ugyanis még a tenger hűs habjai, vagy a kis hegyormok között üdülnek, csak a divat alázatos szolgáló robotolnak már Páris fullasztó köréngete között.

A bemutatók az idén is nem egy különlegességgel lepték meg a szakmabelieket. Állítólag még a legjobb idegzetű szabónők és divattervezők is időnként úgy érezték, hogy az örület úz csúfot velük, amikor egy-egy eszményi maneken végiglibeggett a parketten. Szakemberek, akik évtizedek óta lélegzetvisszafojtva lesik a divat változásait és behunyt szemmel is tudják, hogy bizonyos „ujdonságok” átlag hány éves időközökben ismétlődnek meg törvényszerűen, azt állítják, hogy ilyen csodabogarak, mint az idén, még sohasem voltak.

Vonalban csak Lanvin asszony hoz valami újat. A szoknya bőségét lecsúsztatja a csipő alá, de ott aztán kipótolja azt, amit följebb elmulaszt. A frias vonalú zömper-ruhának is — sajnos — beakonyult. A divat általában hadat üzent minden egyszerű és praktikus öltözközésnek és a tavalyi csinos és kényelmes angol ruhák helyébe, bőszenyás, harangos ruhákat tervezett. A diva anyagban nem szűkölködik. Még a délelőtti kosztümök szoknyái is hólosak, plisszorozottak, tele rakással, szegővel. A kabátok meg egyenesen cirkuszi műlovárnó jelmeznek hatnak. Még abban a legkedvezőbb esetben is, ha elől testhez simulnak, hátul bő glóknik, bera-kások díszítik. Mindenben rengeteg a prém. Széles, színesre festett prémszegélyek díszítik a kabátok, kosztümök, ruhák alját, a kalapok és kesztyűk szélét. Hosszuszőrű, félelmes szőrmék különlegességeket alkalmaznak a legbizarrabb színekben. Kétni narancssárga bárnyit és lila majomszörűt, borvörös struccokat és kék leopárdot.

A ruhák anyaga ezútféle fantázia szövet és sejt. Az egészen fényes celofánoktól és lamék-tól, az egészen fénytelen anyagokig mindent látni. Lényeges, hogy ezekből a drága anyagokból sok legyen a ruhában. És még ennél is fontosabb: a dísz. A ruhák egy-egy szerényebb kisértettől eltekintve, roppant díszesek. Minden tele himzéssel, applikációval, gyönggyel, pájettel. Valóságos csillogócska ezek a kreációk a sok fityegő gyöngytől, fémtől. Kábítóan gazdagok és csillogók. A windsori hercegné például, akinek izlése e pillanatban az egész világ hölgyközönsége számára mérvadó, egy felvett délutáni ruhájára briliáns zipszarat tétetett. A finom és diszkrét zipszár ezrekbe került és így a hercegné remélheti, hogy ötletét nem fogják tul-szokat utánözni. F-dragakövekkel himzett ruhát ugyezőlvan minden jönevű párisi divatház mutat kollektójában és ma holnap nem is lesz társaságképes az a hölgy, aki néhány zafírt és smaragdot nem tűz a gomblyukába.

A divat ujdonságai között szerepel a halcsont, amely immár nem csak kísért, hanem méltó megbecsüléshez jut. Néhány estélyiruha gyöngyözött, magas, halcsontos nyakkal készült, mások a derék tájékára drótozták fel ezeket az ősi kintőszközöket. Atix a nőket egyszerűen visezték a deréktájkához, halcsontos, bőrből készült fűzőt ad rájuk, amelyet ez egytzer és épen csak a vice kedvéért a ruha fölött viseltek, oly módon, hogy ha a hölgy esetleg mégis unná a kemény tréfát, egy egyszerű mozdulattal lekapcsolhatja derékáról. A vékony derék különben is elengedhetetlen divatkiegészítés lesz a télen. Ruhák és kabátok leginkább a derék vonalát hangsúlyozzák és így csak azt ajánlhatjuk, hogy a hölgyek sietve vegyék elő dédmamáink halcsontos fűzőit. A keskeny csipőt már néhány évi fáradtságos munkával sikerült becserezniük, most a derék-

Szigoru rendeletet adott ki a posta a tiltott szállítmányok ügyében

A posta vezérigazgatósága szigoru rendeletet adott ki az új postai szabályzatnak megfelelően a tiltott küldemények szállításának megakadályozására.

A rendelet szerint tilos a postai küldeményekben olyan tárgyak küldése, amelyek az emberek életét és egészségét veszélyeztetik. Azokat, akik ezt a rendeletet nem tartják meg, 500-tól 5000 leig terjedő pénzbüntetéssel sújtják és felelősek lesznek mindazokért a károkért, amelyek a veszélyes tárgyak szállításából eredhetnek, azonkívül bírói eljárást is indítanak a veszélyes tárgyakat szállító ellen.

Szigoruan tilos leszállított tarifával küldeni olyan tárgyakat és más küldeményeket, melyekre a leszállított tarifa nem érvényes, vagy amelyek magasabb tarifaosztályba tartoznak. Tilor ezekben magánleveleket küldeni, melyek — mint ismeretes — külön postai tarifa alá tartoznak. Az ez ellen vétőket 100—15.000 leig terjedő pénzbüntetéssel sújtják és küldeményeiket elkobozzák. Szigoruan tilos levelekben ércpénzt, kidolgozott, vagy kidolgozatlan nemesfémeket, bankjegyeket küldeni. Az ez ellen vétőket 100—1000 leig terjedő pénzbírsággal büntetik, küldeményeiket elkobozzák és bíróság elé állítják a kihágókat.

Újabb szabóipari kongresszust tartanak Kolozsváron

Népes rendkívüli közgyűlést tartott legutóbb a kolozsvári Szabóiparosok Szindikátusa. A szindikátus 143 tagja közül 89-en — tehát több mint 60 százalék — jelentek meg.

A közgyűlést az elnök Corondan Gheorghe és Cristea Vasile román, illetőleg magyar nyelven nyitották meg. A szönyegen levő kérdéseket pedig mindkét nyelven Weintraub József titkár ismertette.

Elsősorban a nagyváradi országos szabókongresszus eredményeiről számoltak be. A kongresszus — tárgyalások után — 2—14 pontban szögezte le határozatait. E pontok nagyobbik részét — nyolc pontot — a kolozsvári kiküldöttek előterjesztése alapján fogadták el, igazolva ezzel, hogy országos viszonylatban is Kolozsvár kezében van a szellemi vezetés. Az országos kongresszus többi határozatait a bucurestii és nagyváradi kiküldöttek kezdeményezésére hozták.

A fővárosiak vetették fel a beszerzési szö-

A RÉSZEG.

Egy ripacs színháznál pontosan az előadás megkezdése előtt megjelenik a bejárat előtt egy berugott ember és odaadja a jegyszédőnek a jegyét.

— Uram — mondja a jegyszédő, — ön nem mehet be, mert nincs olyan állapotban.

— De kérem, itt a jegyem.

— Igen, de be van rugva.

— Na — csuklik egyet a részeg — mit gondol, ha nem lennék berugva, idejönnék?

FELHÍVÁS A MUNKAADÓKHOZ!

A kolozsvári munkakamara ezúton közli, hogy a nemzetvédelmi miniszterhez számos feljelentés érkezett, mert egyes munkaadók nem engedik, hogy alkalmazottaik résztvegyenek a katonai előképzős gyakorlaton. A minisztérium a munkakamarát bízta meg, hogy adott esetekben büntetésre tegyen javaslatot. A munkakamara ezúton hívja fel a panaszok megelőzésére az iparosokat. Ugyanakkor a munkakamara közli, hogy a munkatörvény módosításáról szóló a hivatalos lap 1938. augusztus hó 4-én megjelent szabályok értelmében írásban kell közölni a kellően indokolt felmondásokat azzal, akit elbocsátanak.

FOGAS ALTERNATÍVA.

Egy bank akceptálja Putyera pénztárnoki állására.

— Idehallgasson, Putyera ur, — mondja főnöke az első nap, — ha tisztességes és becsületes lesz, már a jövő hónapban felemeljük a fizetését. Putyera meghajítja magát:

— Kérem, főnök ur, ezen majd gondolkodom.

derék újabb kemény feladat elé állítja őket. És senki se remélje, hogy néhány drágakövel, vagy briliánsal sikerül ellensúlyozni azokat a párnácskákat, amelyek csipőjéről a derékra vándoroltak és most úgy érzik, hogy ott békésen meghúzódhatnak az idők végezetéig. A főkeleges kék fűzőt Páris

vetkezet alakításának eszméjét (6. p.), valamint azt, hogy az inas- és ipariskolák fenntartásához az iparvállalatok járuljanak hozzá. (7. p.)

A tanácsszerződés bürokratikus formáinak megszüntetését (8. p.) a nagyváradiak indítványára fogadták el. Ugyiszintén ők terjesztették elő (10. p.) a hosszulejáratu olcsó hitelek és a munkameghitelezések biztosításának (11. p.) igen fontos gazdasági természetű kérdéseit. A már régóta megoldásra váró férfi- és női szabók munkavállalási elhatárolását szintén nagyváradi javaslatra tűzték programjukra (13. p.)

Az országos kongresszus határozati javaslatának ismertetése után az előadók a kolozsvári szindikátus megoldásra váró kérdéseit taglalták.

Ennek során kiemelték, hogy a kolozsvári szindikátus egyetemes érdekű munkálkodása eredményeként erkölcsi elégtételül megbízást kapott a legközelebbi országos kongresszus megrendezésére.

A szindikátus kereteinek erősítése végett szükségesnek látták az alapszabályok oly értelmű módosítását, hogy a rokonszalmák: fehérnemű varrónők, kesztyűsök, kalap- és fűzőkészítők, szűcsök, stb. művelői részére is tegyék lehetővé a belépést. Ezzel kapcsolatban szóba került a beiratkozási díjak leszállítása, míg a szindikátusi alap növelése céljából tervbe vették a rendes tagdíjakon kívül önként vállalt havi járulékok szedését.

A szakmai érdekek és az összetartás érzésének ápolására azakközönség létesítésének tervét is felvetették, azonban a kiviteli mód megállapítását a vezetőségre ruházták.

A rendkívüli közgyűlés vezetősége azzal a felhívással fordult mindazokhoz, akik mesterségek könyveiket még nem kapták meg, panaszaiikkal forduljanak hozzájuk, hogy illetékes köröknél eljárassanak.

A felvetett kérdések tárgyalása után élénk vita következett, amelynek során különböző javaslatok hangzottak el, így az öszerekek megrendszabályozására és egy helyi fogyasztási szövetkezet felállítására vonatkozólag.

Ezután a vezetőség lemondása és újralasztása következett, majd köszönetet szavaztak az országos kongresszuson résztvett kiküldötteknek, végezetül pedig megválasztották az egyes bizottságokat, a hitelszövetkezet, a jövő évi országos kongresszus és a szakszervezet kereteinek kibővítését célzó szervezkedés előkészítésére, illetve levezetésére.

A rendkívüli közgyűlés azzal a felhívással ért véget, amelyet a szervezeti mozgalomtól magukat még mindig távol tartó szaktársakhoz intézett és csatlakozásra hívta fel őket.

könyörtelenül meghuzta a lelkharangot. És bár zászlóján az eszményi nőiességet hirdeti, a lenge nőiesség ott ahol a természet jóindulatú nem százszázalékos, csontvázas szikárságra emlékeztet. De mit fog ez a felismerés attól, veszarasztani, hogy halálkísérletet tesz, az a halálkísérlet, amely a természetet megpróbálja megsemmisíteni.

Szatmáron leszállították a kenyér maximális árát

Moys Victor polgármester péntek délután 5 órára értekezletre hívta össze az ármaximáló bizottságot, amely új liszt- és kenyérárszabályzatot állapított meg.

A bizottság nemcsak a szatmári, de az aradvidéki liszt árát is szabályozta oly módon, hogy az aradi liszt 30—40 banival drágábban árusítható, mint a szatmári liszt.

Az új árak lényegesen olcsóbbak az eddigieknél.

Egvidejűleg a kenyér árát is maximálta a város. Itt újításnak számít, hogy a 0. és lisztből sült kenyér árát is megállapították, holott eddig nem volt maximálva. Az új árak hétfőn reggel léptek érvénybe.

Lisztárak:

Szatmári liszt nagyban: 0. és 8.20, 2. és 7.60, 4. és 7.20, 6. és 6.20 lei. Kicsinyben: 0. és 9, 2. és 8.50, 4. és 8, 6. és 7 lei.

Aradi liszt, nagyban: 0. és 8.50, 2. és 8, 4. és 7.50, 6. és 6.50 lei. Kicsinyben: 0. és 9.20, 2. és 8.80, 4. és 8, 6. és 7 lei kilógrammonként.

Kenyérszabályzat:

0. és lisztből luxus kenyér	9.—
2. és lisztből kenyér	8.—
4. és lisztből félbarna kenyér	7.50
6. és lisztből barna kenyér	6.50

lei kilógrammonként kicsinybeni eladásnál

FŐ A JÓ ÖSSZEKÖTTETÉS.

A kéthetében mesélt valaki:

— Volt nekem egy kedves jó barátom, aki minden tekintetben kifogástalan uriember volt, csak egyetlen szenvedélyével nem voltam megelégedve, folyton előkelő nevezeteket keresett. Csak azért lépett be pártokba, klubokba, egyesületekbe, hogy minél több nevezetűre tegyen szert.

— Vannak ilyen emberek.

— Igen, de ez tulajdonképpen vitte. Ha az uccán véletlenül beleütközött valakibe, annak si rögtön bemutatkozott, hátha valami előkelő ur. Pedig nem is vette soha hasznát. Ez volt a mániája.

— És mi történt vele?

— Megőrült szegény, bekerült a bolondokháza-ba, ahol a minap meglátogattam. Széles mosolygós arccal fogadott, látszott rajta, hogy boldog és megelégedett. Tulajdonképpen lelkesedéssel mondta:

„Barátom, micsoda nevezetűre tettem itt szert, Hannibal, Napoleon, Lloyd George és XIV. Lajos.

Tovább emelkednek a nyersbőrárak.

A nyersbőrpiacon az áruhiány, amely főleg a nehezebb minőségekben tapasztalható, tovább emezteteti drágító hatását. A piac ennek következtében igen szilárd. A gyárak abban reménykednek, hogy a külföldről várt nyersbőrszállítmányok megérkezése, amely közelebből várható, némileg enyhíteni fogja az áruhiányt és ezzel együtt a drágulást is.

Irányárak a bucarestii piacon: Bukovinai és bánági vörös tehénbőr 43—46 lei, ugyanazon származású vörös ökörbőr 44 lei, tehénbőr 44 lei, ökörbőr 46 lei, bivalybőr 34—36 lei, nővendék 45 lei, szópórbőr 33—34 lei, bukovinai szópórbőr 42 lei, juhbőr darabja 120—135 lei és sertésbőr 23 lei.

Erdélyi irányárak: Marhabőr 44 lei, pittling 20 kgr.-ig 45 lei, zwicker 12 kgr.-ig 45 lei, szópórbőr 46 lei, bivaly szópó 30 lei, lóbőr 400—600 lei, fehér báránybőr 30—50 lei, fekete báránybőr 70—90 lei, juhbőr I. 120 lei, II. 100 lei, III. 80 lei, gidőbőr bélésáru 29—30 lei, gidőbőr nehézáru 50—70 lei, árak ab vágóhídi zöldségpiacán értendők.

MÉRÍTŐ KÖRÜLMÉNY.

Polihum ur. vett az ócskapiacra egy jónemű antikváriumot egy kabátot. Másnap visszaviszi:

— Kérem, ez a kabát rossz. Tegnap megvásároltam és helyenként elvörösödött.

— Elvörösödött? — álmélkodik a kereskedő — hiszen akkor nincs semmi baj. Ha azóta piszkált, nem lehet olyan rossz.

Miniszteri rendeletekkel szabályozzák a különböző iparágak üzemének munkarendjét

A munkaügyi minisztérium a központi munkabiztosító pénztárral egyetértve közelebből rendeletet ad ki, amely a textilipari üzemekben folytatott munkát szabályozza. A rendelet részletesen kiterjed a munkabalesetek megelőzése érdekében teendő védőintézkedésekre is.

A miniszteri rendelet előírja, hogy a textilipari üzemekben milyen legyen a hőmérséklet, a levegő nedvessége, hogyan történjen az üzemek takarítása, milyenek legyenek a munkások részére felállítandó mozdóhelyiségek, hova helyezendők el a munkások ruhái, miképpen történjék az egyes nyersanyagok szállítása kezelé-

se, mekkora távolság tartandó be a szövő-, illetve kötőgépek között, hogyan kell tisztán tartani a munkaasztalokat, stb.

A fenti rendelkezések rövidesen gyakorlatilag is életbelépnek és betartásuk a munkaadóra nézve kötelező lesz.

A munkaügyi minisztériumnak egyébként az az elhatározása, hogy minden egyes ipari ágazat számára külön szabályzatot készít, amely az ipari üzemekben a munkarendet a legkisebb részletekben megszabja. Ahol az illető vállalatok belső munkarendje eltér a kormány által előírt szabályzattól, természetesen ez utóbbi marad irányadó.

Új maximális árakat állapítottak meg Temesváron

Temesvár város vezetősége most hozta nyilvánosságra a legújabb maximális árakat. Eszerint a fehér liszt és a fehér kenyér teljesen szabad és ennek hatóságilag nem állapították meg az árát. A félbarna liszt ára kilónként a malomban 7.50, kereskedésekben 8.50 lei, a barna liszté ugyancsak kilónként a malomban 6, kereskedésben 7 lei. A kicsinyben való árusításnál a kereskedőnek joga van a papírzacs-kó árát felszámítani. Amennyiben a malomban vásárolt lisztet a pékhöz a malom szállítja el, a szállításért száz kilónként husz leit szedhet. A félbarna kenyér árát kilónként 8 leiben, a barna pedig kilónként 6.50 leiben állapították meg. A pékek kötelesek délelőtt félkilenc óráig elegendő barna kenyeret raktáron tartani és ha ez esetleg előbb elfogy, úgy kötelesek addig az időig a közönségnek a kért barna kenyér helyett félbarnát adni, de azért csak 6.50 leit szá-

mithatnak fel ebben az esetben kilónként.

A szeptemberi husarak a következők: marhasült 25, elsőrendű levestus 21, másodrendű 18 lei, sertéskaraj 35, elsőrendű sertésus 29, másodrendű 26 lei, hárj 34 lei, zsir 36, töpörtyű 25 lei és nyers szalonna 30 lei kilónként. A borjuszus ára: 32, 30 és 25 lei.

Világító petróleum 4 lei, konyhasó a rak-tárban 2.70, kereskedésben 3.40 kilónként. A cukor árát kilónként a következőképpen állapították meg: porcukor 32, kockacukor 34, kettő-szer raffinált cukor 32.25, grizcukor 32, angol cukor 35 lei. A vendéglők számára megállapított maximális árak további harminc napra érvényben maradnak. A város figyelemzteti az érdekelteket kereskedőket, hogy a maximális árakat pontosan tartsák be, mert azok áthágását az üzérkedés ellen hozott törvény alapján szigorúan büntetik.

Új rendszer az országúti teherautóforgalom lebonyolításában

A közlekedésügyi miniszter, amint közöltük, lecsökkentette azt az utvonalat, amelyen a CFR kizárólagos joggal bonyolíthatja le a személyszállítási és teherautóforgalmat. Az 1934. évi egyezmény alapján, amelyet a CFR a közlekedésügyi minisztériummal kötött, kizárólagos joggal rendelkezett a CFR 11.160 kilométeres utvonalon. Az elmúlt négy esztendő alatt azonban a CFR csak 5835 kilométeren rendezkedett be a személyszállításra és csak 900 kilométeren teherautóforgalomra.

Minthogy a CFR koncessziója miatt nem fejlődhetett ki az országúti teherautó- és autobuszközlekedés a megfelelő mértékben, a közlekedésügyi miniszter a CFR kizárólagos jogát csak a vasúttal párhuzamos országutakra korlátozta, amelyeknek hosszúsága 7572 kilométer. A CFR teherautóforgalmi kizárólagos koncesszióját pedig 2500 kilométerrel redukálja a közlekedésügyi minisztérium a CFR most kötött új egyezményében.

Az egyezmény szerint, a CFR köteles 1939. június 15-ig a koncesszionált 7572 kilométeren a személyforgalmat teljes mértékben üzembe helyezni. A személyszállítási tarifát ezeken az autobuszokon a CFR és a közlekedésügyi minisztérium közösen fogja megállapítani.

A teheráruforgalmat a CFR saját rezsiben köteles 2500 kilométeren szervezni 1940. június 15-ig. És pedig 1250 kilométeren a jövő év június 15-ig, a további 1250 kilométeren pedig 1940. június 15-ig. A fennmaradandó 5072 kilométeren a teheráruforgalmat a CFR koncessziós alapon fogja lebonyolítani és pedig olyképpen, hogy romániai szállítási autótársalatok fognak koncessziót kapni a teherautóforgalom lebonyolítására.

A CFR kizárólagos koncesszióért évi bérösszeget fizet a közlekedésügyi minisztériumnak. Erre a bérösszegre a CFR addig 350 millió leit folyósított a közlekedésügyi minisztériumnak.

Pernyertes lett egy temesvári cég, amelyet nemszámkés miatt pereltek

Bucuresti, szeptember 16. A bucarestii áru és értéktőzsde választott bírósága egy temesvári nagy gabonacég ellen indított perben érdekes ítéletet hozott. Mult év szeptember 28-án kötelezet váltott a temesvári cég egy bucarestii exportcéggel, amelyben egy vagon babot adott el azzal, hogy a vételár erejéig akreditív tartozik a bucarestii cég, mint vevő, a Banca Româneasca temesvári fiókjánál azonnal nyitni és a bank fuvarlevélmásodpéldány bemutatására kifizeti a megítélezést. Miután a megítélezés október 6-ig nem érkezett Temesvárra, az eladó, tehát a temesvári cég az ügylettől elállott. A fővárosi exportcég árkülönbö-zetre perelte a temesvári céget a bucarestii tőzsdébíró-ság előtt. Ez a választott bíróság a keresetet elutasította azzal az indoklással, hogy a kereskedelmi forgalomban az „azonnal” kifejezés 8 napon belüli teljesítést jelent.

ÖSZINTE BANAT.

Egy rosszúl menté dívtárástól tulajdonosa egy szép napon hatalmas táblát, tett a kirakata fölé, ezzel a felirattal:

Haláleset miatt melynek leszállított árak!

Az üzlet kezdett fellendülni, elmúltak a hetek, de a tábla még mindig ott fityegett a kirakat fölött. Végre az egyik konkurrens megunt a dolgot és megkérdezte a tulajdonostól:

— Mondja csak kérem, meddig tart még magánál ez a végeladás haláleset miatt?

— Fogalmam sincs, — felelte a bolos — egyelőre még vigasztalhatatlan vagyok.

Huszezer tonna Portland-cementet vámmentesen importál a CFR

Az ezévből megindult hatalmas középítkezések következtében a cement iránti kereslet rendkívül megnövekedett, úgy, hogy az utóbbi hetekben már cementhiány állott elő. A cementhiány leküzdése céljából, amint értesülünk, a közmunkaügyi minisztérium előterjesztésére a minisztertanács engedélyt adott a CFR-nak, hogy vám, autorizációs illeték, forgalmi adó, fogyasztási adó, 12 százalékos illeték és egyéb összes illetékek alól mentesen hozhasson be 20.000 tonna Portland-cementet kizárólag saját szükségletére. A CFR a cementet csak vasútépítkezésekhez használhatja.

Fokozzák a textilművények termelését

A Nemzeti Textilhivatal legutóbbi ülésén elhatározták, hogy a kormánytól a textilművények termesztésének emelését fogják kérni. A gyapottermesztés ugyan a múltévi 1800 hektár terület helyett 6000 hektáron folyt, de a szakkörök véleménye szerint ez harmincezer hektárra emelhető. Az idei termés átvételét a gyárak magukra vállalták fésűk áránál 72—86 leies, fésületlen áránál 14—18 leies kilógramonkénti áron, átvételnél történő fizetéssel. A termelt gyapot értéke 24—30 millió leire tehető. Még az idei ősszel leszerződnek a termelőkkel a gyárak és erre a célra egy típus szerződést fognak használni.

Foglalkozott még a bizottság a kenderzsákok típusának meghatározásával. Végül áttértek arra a versenyre, amelyet az egyre nagyobb arányban importált jutta okoz a kendertermelésnél. El fognak járni a nemzetgazdasági miniszternél, hogy a jövő-

Szakiskolát állítanak fel Bucureşti-ben textilkereskedők kiképzésére.

A bucureştii kereskedelmi és iparkamara égisze alatt a most megkezdődő iskolai évben külön tanfolyamot szervez textilkereskedők kiképzésére. A tanfolyam három évig tart és arra csak kereskedelmi iskolai végzettséggel bíró ifjakat vesznek fel, nembeli megkülönböztetés nélkül. E szaktanfolyam elvégzése fejéjogositja a hallgatókat, hogy azonnal üzletet nyissanak és e célból az elméleti kiképzésen kívül a hallgatók gyakorlati tanítást is kapnak. A hallgatók rendszeresen látogatni fogják a belföldi textilgyárakat, a termelési módszerek tanulmányozása végett, valamint kötelesek lesznek szakmai cégeknek gyakorlati munkát végezni. A végzett növendékek a Banca Naţională-tól, a nemzetgazdasági minisztériumtól és a kereskedelmi kamarától az üzletalapítás céljaira megfelelő tőkét és egyben visszleszámitolási hitelkeretet kapnak.

Ellenőrző jegyfüzetet vezettek be a bucureştii vendéglőkben.

Peter Iulian Bucureşti főpolgármestere rendeletet irt alá, mellyel az 1938. augusztus 31. napjával lejárt vendéglői maximális árak érvényét bizonytalan időre meghosszabbította. Az étel- és italárak eszerint a következők maradnak: I. oszt. vendéglőkben az 1938. július 6-iki árak 20 százalékos csökkentéssel, II. és III. oszt. vendéglőkben az 1938. július 6-iki árak 12 százalékos csökkentéssel. Az árucsoökkentés a bor, sör, szikviz, belföldi ásványvíz ára vonatkozik, a többi italok árai szabadon hagyattak. A főpolgármester rendeletére igen szigorúan ellenőrzik a maximális árak betartását. A fizetőpincérek ellenőrző jegyfüzetekkel (cotor) számlálólapot kötelesek a vendégeknek adni és a számláló lapokon az 1938. július 1-iki árakat és az ebből történt 20, illetve 12 százalékos levonást is fel kell tüntetni. Az ellenőrzésre vonatkozó többi rendszabályok is érvényben maradnak.

A Rész csomagolás.

A Monitorul Oficialban megjelent az egészségügyi miniszter rendeleté, amely szerint lisztet, csomagolási, szállítási, raktározási csak ellenálló papírban, vagy juttatásokban lehet, amely csak egyszer használható. Régi juttatásokat újra használni nem lehet, mert azok nem felelnek meg az egészségügyi követelményeknek.

Le lehet-e mondani az adómentességről?

Lehet-e teljesíteni az adózónak azt a kérését, hogy új ingatlan után ne részesítsék őt adómentességben, mert ha megkapná az adómentességet, az adózó összesen több adót fizetne adómentessége dacára, miután az ingatlan bérértékét nem lehet levonni a kereskedelmi alaphól.

Tekintettel arra, hogy az adótörvény 17, 91 és 92-ik szakaszai szerint az adómentességet sohasem hivatalból engedélyezik, hanem mindig csak az érdekelt fél kérelmére, amelyet ténybeli és jogi indokkal kell támogatni.

Figyelemmel kell lenni arra is, hogy az ilyen mentesség a törvény által az adózó számára engedélyezett kedvezményt jelent, — semmiféle törvény és semmiféle jogi elv nem tiltja meg azt, hogy az adózó a kedvezményt ne vegye igénybe, sőt lemondjon arról, hogy a központi bizottság ennél fogva úgy határozott, hogy az ilyen kérelemnek helyt kell adni, illetve az adózó visszavonhatja kérelmét akkor is, ha az adómentességet már engedélyezték.

Október 18-án tárgyalják a szatmári Iparos Otthon ügyét

Emlékeztet, hogy annakidején, amikor a szatmári munkakamara egy miniszteri rendeletre hivatkozva birtokba vette az ottani Iparos Otthon épületét, az Otthon vezetősége birtokháborítási pert indított a járásbírószágon, amely ítéletében visszahelyezte birtokába az Iparos Otthont. A munkakamara a törvényszékhez fellebbezett, amely azonban illetéktelennek mondtotta ki magát az ügy letárgyalására. A törvényszék határozatát a Semmitőszék megsemmisítette és elrendelte a fellebbezésnek a szatmári törvényszék előtt való tárgyalását.

Most került az ügy a törvényszék szűnési tanácsa elé, ahol érdekes fordulat következett be a birtokháborítási perben. Suto Ioan ügyvéd, a munkakamara eddigi jogi képviselője kérte a

tárgyalás elnapolását, mert mint mondta — a munkakamara megvonta tőle a megbízást.

A tárgyaláson dr. Banc Desideriu az állami ügyvéd helyettese szintén új határnap kitűzését kérte azzal az indoklással, hogy a perbe az állam is be akar kapcsolódni, mert a feloszlott testületek vagyona nem a munkakamaráktól, hanem az államot illeti.

A törvényszék végül is a főtárgyalást október 18-ra halasztotta, amikor megidézik a minisztérium képviselőjét és a nagyváradi munkakamarát, az Iparos Otthon vagyonának jelenlegi birtokosát.

Dr. Teveli Józsefnek, az Iparos Otthon jogi képviselőjének kérésére a törvényszék átíratott intéz a minisztériumhoz, hogy milyen mértékben akar résztvenni a perben.

Megalakult nagyváradon az Iparosok Hitelszövetkezete

A napokban érkezett haza a fővárosból Horia Toader, az Iparos Szövetség nagyváradi csoportjának főtitkára, aki a megalakult ipros hitelszövetkezet elismertetése mellett másfél millió kölcsönt szerzett a nagyváradi iparosok azon rétegének, amely piaci sátrakban árulja gyártmányait.

Ismeretes ugyanis, hogy a város kötelezte a piacon áruló iparosokat, hogy sátraikat záros határidőn belül építsék át, illetve, hogy a hordozható sátrak helyébe állítsanak sátrakat építenek és az erre vonatkozó tervrajzot minden iparosmesternek megküldték.

Tekintettel arra, hogy az új sátrak felépítése igen nagy költséggel jár és az iparosok egyrésze abba a sajnálatos helyzetbe került volna, hogy az előírt feltételeknek megfelelő sátrat nem tudtak volna felépíteni, Horia Toader főtitkár az iparosok hitelszövetkezetén keresztül másfél millió kölcsönt szerzett a piaci sátrak átépítésére. A kölcsönt feltételeit a közeli napokban beszéljük meg, azután Horia Toader ismét a fővárosba utazik, hogy magával hozza a pénzt és megkezdhesék a piaci sátrak átépítését.

Fokozatosan emelkedik a Banca Naţională visszleszámitolása

Az elmúlt hét folyamán tette közzé a Banca Naţională vezetősége az év első felében leszámitolt váltók adóssainak foglalkozásszerű statisztikáját. A jegybank leszámitolási állománya a folyó év első felében kb. 8.5 százalékkal haladta meg az 1937. évi átlagot. Ebből a többletből a legnagyobb részt a mezőgazdasági váltók emelkedése tette ki, azonban a többi foglalkozási ágak váltóiban is mutatkozik némi forgalomemelkedés. A hivatalos statisztikák szerint a jegybank ez év első felében

11 milliárd 96 millió lei értékű váltót számitolt le.

8.5 százalékkal többet, mint az előző év hasonló időszakában.

A 11 milliárd 96 millió leit kitevő állományból az ipar benyújtásai 7 milliárd 163 millió leit, vagyis az egész állomány 64.5 százalékát tették ki. Az ipar folyó évi leszámitolási kb. 9 százalékkal haladja meg az 1937. évi átlagot.

A kereskedelem által leszámitolt váltók összege

2 milliárd 872 millió lei volt, az előző évi átlagnál 3.2 százalékkal több.

Az egész leszámitolási állományból a kereskedelem hitele 25.9 százalékot tett ki.

A mezőgazdasági váltók összege ez év első felében 698 millió lei volt, míg az 1937. év folyamán összesen 720 millió lei összegű váltót számitolt le a jegybank, vagyis a folyó évi eszkompt összege 94 százalékkal haladja meg az 1937. évi átlagot. A 698 millió lei összegű mezőgazdasági váltó az egész leszámitolás 6.3 százalékát tette ki, míg az 1937. évben 3.4 százalék volt az aránya. A kisiparnak nyújtott leszámitolás összege 29 millió leit tett ki, az 1937. évi átlagnál 20.8 százalékkal többet. A kisipari váltók összege az egész leszámitolás 3, ezrelékét tette ki.

A félévi zárlat után további emelkedett a Banca Naţională leszámitolási forgalma és állománya. A többlet túlnyomó részét a mezőgazdaságnak és az iparnak nyújtott hitelek tették ki.

Elvi jelentőségű határozat a román személyzet alkalmazásáról.

A román személyzet alkalmazásáról szóló törvény rendelkezéseinek kérdésében érdekes elvi jelentőségű határozatot hozott a semmitőszék III. lik tagozata. Eszerint a jelen törvény alapján nem képezhetnek olyan vétséget, melyek a törvény végrehajtási utasításának megjelenése előtt történtek. A semmitőszéki határozat értelmében a törvény rendelkezéseinek megszegése miatt büntetéseket egyedül az iparügyi miniszter alkalmazhat, alminiszternek csupán abban az esetben van meg a büntetés kiszabási joga, ha a büntetés kiszabásának idején speciális megbízása volt a miniszteri teendők ellátására. A büntetés kérdésében érvénytelen a bizottság véleményezése, ha nem hívták egybe szabályszerűen a bizottsági tagokat, illetve a bizottság öt tagja közül nem mindegyik kapott meghívót.

A jövő hónap végéig lebonyolítja a Román Telefon Társaság a félmilliárd lejes tőkeemelési tranzakciót.

A SAR de Telefoane legutóbb tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta részvénytőkéjének 1 milliárd leiről 1 milliárd 500 millió leire való felemelését. A tőkeemelés lebonyolítására a vállalat igazgatósága kapott felhatalmazást. Ennek alapján a vállalt igazgóság úgy döntött, hogy az 500 millió leies emissziót egyszerre bonyolítja le olyképpen, hogy a régi részvényesek, akik majdnem mind amerikaiak, minden két régi részvény után egy új részvényt vehetnek át 500 leies kibocsátási árban szeptember 5-ig bezárólag. A részvények ellenértéke szeptember 5-ig fizetendő be, legkésőbb azonban október 31-ig, amely utóbbi esetben hét százalékos késedelmi kamat fizetendő szeptember 5-től kezdődőleg a befizetés napjáig.

Új gabonaértékesítési rendszer

Az elmúlt napokban a pénzügyminisztérium foglalkoztatási adóigazgatósága a pénzügyigazgatóságokkal közölte a gabonaértékesítési törvénynek a malmokra vonatkozó módosítását, amelyet a rendelet törvény megjelenése idején a Hírlap röviden ismertetett. A módosításokat jobb áttekinthetőség végett közöljük:

A 6. szakasz 6. bekezdése szerint a jövőben parasztmalmokat nem lehet előzetes engedély nélkül felszerelni. Eddig ugyanis előbb felállították a malmot és utóbb kérték engedélyt. Mint ismeretes parasztmalom felállítására engedélyt nem adnak már ki, tehát az új rendszer elejét veszi a felesleges befektetéseknek. Az 5. szakasz 7. bekezdése minden malomra nézve kimondja, hogy a berendezés módosításához előzetes engedély kell. Tehát a malom kapacitása rejtett uton nem növelhető. Parasztmalmok csak az elkopott alkatrészek kicserélésére fognak engedélyt kapni.

Tilos az árpaörökös a kereskedelmi malmokban, ha ezek nem foglalkoznak állattenyésztéssel is, amikor a szükséges mennyiség felállításához miniszteri engedély kell. A mezőgazdasági kamara igazolja ilyenkor az állatállományt.

Az 5. szakasz 13. bekezdésének törlesztésével megszűnik a parasztmalmoknak az a kedvezménye, hogy karácsony és húsvét előtt nem integrális lisztet termeljenek. Ezzel a falusi nép nem szenved megrövidülést, mert az integrális liszt a legáltalánosabb, viszont a fehér lisztnek a kereskedelemben való vásárlásáért a falusiak kárpótlást nyernek azáltal, hogy így a liszt árának színvonala fenntartható, ami a gazdák érdekében is áll.

Megszűnik az, hogy a városokban levő parasztmalmok áruikat falvakban adhasák el. Kivéve azt az esetet, ha 10 kilométerre nincsen falusi parasztmalom. Viszont a falusi parasztmalmok a városokba lisztet nem szállíthatnak. A lisztlerakatok 48 órán belül deklarálni tartoznak az ellenőrző pénzügyi hatóságoknál az érkezett lisztet. Ez a kötelezettség eddig is fennállott, de nem volt határidőhöz kötve és így lehetséges volt, hogy ugyanazzal a szabadforgalmi bárcával két-három szállítmányt bonyolítsanak le. A kereskedelmi malmokat az ellenőrzés megkönnyítése végett kötelezték arra, hogy helyiségeiben irodát és megfelelő lakást adjanak a pénzügyi ellenőrző tisztviselőnek.

A büntetési tételeket felemelték 10.000—50.000 leire, visszacsúszva esetén 20—100.000 leire és az üzemenk 8 hónapig terjedő bezárására. A törvény 5. szakaszának 6. és 7. bekezdésében foglalt rendelkezések elleni kihágások esetében, a módosítás megjelenésétől, tehát 1938 augusztus 9-től számított 80 napon belül a Gabonaértékesítési Hivatalhoz a tavalyi rendelet 5. szakaszának 17. bekezdése szerint készült nyilvántartási lapot (físa) kell betérjeszteni. Akik ezt elmulasztják, vagy abban valótlan bejelentéseket eszközölnek 5—10.000 lei, visszacsúszás esetén 10—200.000 lei bírsággal sújtanak. (Lásd Monitortól Official 1937. július 7-iki 155. számát.)

Ha a malmokban a bejelentett mennyiségen felüli többletet találják úgy a vállalat nemcsak a gabonaértékesítési törvény elleni kihágást követ el, hanem pénzügyi kihágást is. Az augusztus 9-iki módosító rendelet törvény megvonja a vállalatoknak azt a jogát, hogy már a kihágási jegyzőkönyvek felvételénél a jegyzőkönyvbe vétethessék védekezésüket. A 38. szakasz módot ad arra, hogy mindazok, akik a tavalyi gabonaértékesítési törvény alapján megbüntetve lettek jóhiszeműségükre való hivatkozással a bírság leszállítását kérik, ha a leszállítást elrendelő végzés vétele után a csökkentett bírságot befizeti. Az 1935 június 29. és 1936. július 2-iki gabonaértékesítési törvények alapján bírságoltak ezen kedvezményt nem élvezhetik.

Községeiben levő kereskedelmi malmok az illető községben lisztlerakatot nem létesíthetnek. Városi kereskedelmi malmok lerakatot vagy pékséget csak a malomtól 1 kilométert meghaladó távolságban létesíthetnek. Idegen személy is csak malomtól 500 métert meghaladó távolságban létesíthet pékséget és lerakatot. Idegen személy alatt értendő azok, akik nem részesei vagy igazgatósági tagjai a malomvállalatnak. Kivéve a nagy kenyérgyárak, sütődék képeznek, amelyek fokozott ellenőrzés alatt állanak.

A gyáriparosok szövetsége és a vámilletékek módosítása.

A nemzetgazdasági minisztérium elhatározta, hogy a jövőben mindennemű vámilleték módosítás, vagy a behozatali engedélyek kibocsátása terén eszközözendő változtatás, kizárólag a gyáriparosok országos szövetségének előzetes értesítése után történhetik. A vonatkozó kérelmeket az érdekelt iparágaknak a gyáriparosok országos szövetsége útján kell előterjeszteni.

A minisztérium tájékoztató rendelete tisztázza az alkalmazotti adó körül támadt vitás kérdéseket

A tudóba elleni biztosítás díjait nem lehet az adóköteles jövedelemből levonni. — A két részből fizetett tanügyi alkalmazottak adójának kiszámítása. — Ha a munkaadó fizeti az alkalmazotti adót.

Az alkalmazottak fizetése után esedékes adók kiszámítása és levonása kérdésében különféle zavarok merültek fel a gyakorlatban, aminek következtében a pénzügyminisztérium újabb tájékoztatót adott ki a törvény egységes végrehajtása érdekében. A 163.233 számú körrendelet a következő vitás kérdéseket tisztázza:

A törvény értelmében minden alkalmazott bruttó jövedelméből le lehet vonni mindazokat a díjakat és járulékokat, amelyeket élet-, baleset-, vagy nyugdíjbiztosításért fizet, de ezek a díjak nem haladhatják meg a jövedelem 10 százalékát. A társadalombiztosítónak fizetett járulékok is beletartoznak az adó alá eső összegbe. Ezzel szemben ha valamely alkalmazott tudóba ellen biztosítja magát, az ide fizetett járulékokat nem lehet az adóköteles jövedelméből levonni.

Állami tisztviselők és tanítók adója.

A nyugdíjak után nem kell a 2 százalékos nemzetvédelmi pótdótot fizetni.

Az utadót azon jövedelem után kell kiszámítani, amely után az állami adókat fizeti az alkalmazott, vagyis nem az állami adók levonása után fennmaradó összeg után.

Az állami hivatalnokoknál büntetésként levont összegeket, noha a nyugdíjalapra kerülnek befizetésre, szintén nem lehet az adóköteles jövedelméből levonni.

Egy másik pontban arról intézkedik a pénzügyminisztérium tájékoztató körrendelete, hogy azoknál a tanügyi alkalmazottaknál, akik az iskolaszékektől is kapnak fizetést, nem lehet ezt az összeget egybeecsapni az állami költségvetésből kapott javadalmazásukkal, hogy azután az együttes összeg után fizessenek alkalmazotti adót. Az iskolaszékek által kifizetett javadalmazás után tehát külön kell az alkalmazotti adót kiszámítani és fizetni.

Ahol a vállalat fizeti az adót.

Különleges részletességgel foglalkozik a rendelet az olyan alkalmazottak adójával, akik helyett a munkaadó, vállalat, vagy intézmény fizeti az adókat. A pénzügyminisztériumnak az állás pontja ebben a kérdésben nagyon érdekes. Aból indul ki, hogy az alkalmazott, aki maga viseli az adóterheket, azt az összeget kapja kéz-

hez, amely az adók levonása után marad meg, ami azt jelenti, hogy a bruttó fizetése egyenlő a netto fizetéssel, plusz az adó. Következésképpen tehát, ha valamely alkalmazott netto fizetést kap és a vállalat fizeti helyette az adókat, ki kell számítani, hogy mennyi lenne a bruttó fizetése, ha maga fizetné az adókat. A kétféle fizetés ugyanis egészen más összegeket eredményez.

Például, ha valamely alkalmazottnak 51 ezer 046 lei a bruttó fizetése és maga fizeti belőle az adókat, a következő összegeket vonják le tőle: 4 százalék állami adó 4794 lei, 2 százalék nemzetvédelmi adó 1021 lei, 0,30 százalék utadó 143 lei, 0,50 százalék munkaalap 255 lei, supracota 4820 lei, összesen tehát 11.046 lei, melynek levonása után az alkalmazott 40 ezer leit kap kézhez tisztán. Viszont ha ugyanaz a hivatalnok netto 40 ezer lei fizetést kap a vállaltól, amely helyette megfizeti az adókat, az államnak járó összeget úgy számítják ki, hogy először a 40 ezer lei után esedékes adókat állapítják meg és hozzácsapják a netto fizetéshez. Ebben az esetben tehát a következő tételekkel növelik meg a 40 ezer leit: állami adó 3440 lei, nemzetvédelmi adó 800 lei, utadó 120 lei, munkaalap 200 és supracota 3092 lei, azaz összesen 7652 lei. Ezt a 7652 leit hozzáadják a 40 ezer leihez és újra kiszámítják ugyanazokat az adótételeket, amelyek a következőképpen alakulnak: állami adó 4358 lei, nemzetvédelmi adó 953 lei, utadó 143 lei, munkaalap 238 lei és supracota 4249 lei, ami összesen 9941 lei adót jelent, vagyis a vállalat ennyi adót fizet az alkalmazottja után. Az állam tehát 1105 lejjel kevesebbet kap ebben az esetben, holott az alkalmazott mindenképpen 40 ezer leit kap kézhez. A kincstár megrövidítésének elkerülésére a pénzügyminisztérium úgy rendelkezett, hogy itt is, ott is, ahol a munkaadó fizeti az alkalmazott adóját, ki kell számítani, hogy mennyi lenne az alkalmazott bruttó jövedelme, ha az adókat önmaga fizetné és az így nyert összeg után vessék ki az alkalmazotti adót. A pénzügyigazgatóság munkájának megkönnyítésére táblázatokat kaptak a netto fizetéseknek megfelelő bruttó összegekről és az ezeknek megfelelő adókról.

Monopolkihágás.

(Nagyváradai ítéltábla No. P. II. 385-937). A szilágcséhi csendőparancsnok kihágási jegyzőkönyvet vett fel arról, hogy egy dohányárus lakásán monopoljelzés nélküli rómi játékkészletet talált, mire a monopoligazgatóság 5000 lei bírságot rótt ki a jegyzőkönyv alapján. A törvényszék az előterjesztett fellebbezés tárgyalása után megsemmisítette a bírságot. A bíróság tanukat hallgatott ki és megállapította, hogy a rómi kövek az egyik tanu tulajdonát képezték, a rómi különben sem szerencsejáték — hangzott az indoklás —, csupán családi szórakozásul szolgált és kártyajátéknak, vagy ezt helyettesítő játéknak sem tekinthető. Az ítéltábla nem osztotta a törvényszék felfogását. Mindenekelőtt helytelenítette, hogy tanukat hallgatott ki a törvényszék, holott a monopolüggyben felvett jegyzőkönyv teljes bizonyító erővel bír, míg hamis volta (inscripta in fals) büntügyi eljárás során nincs bizonyítva. A jegyzőkönyv lényeges megállapításai ellen egyedül ez a kifogás emelhető. A rómi táblácskákat — folytatja az ítéltábla — különben is egyedül a monopol útján kell beszerezni. Jelen esetben nem a szerencsejáték maga bír fontossággal, hanem az, hogy a kihágási jegyzőkönyvben megjelölt személy nem a monopol útján forgalomba helyezte játékkészletet tartotta lakásán.

Új rendszer az illetékköteles számlák és okiratok felülbélyegzéséről

A bélyegtörvény rendelkezése szerint a közszállítások után kiállított számlák, valamint szerződésekből kifolyólag lebonyolított szállítások utáni számlák a rendes bélyegilletéken kívül, illetékkötelesek. Az illeték és a rendes számlabélyeg lerovásán kívül az okiratok repülőbélyegkötelesek, még pedig közszállításoknál 3 ezrelék, különben 2 ezrelék. A repülőbélyegeket eddig a számla, vagy okirat eredeti példányára ragasztották fel. A pénzügyminisztérium most rendeletet adott ki, hogy az eddigi szokástól eltérőleg, a repülőbélyegeket nem az eredeti példányra ragasztandók fel, hanem arra a példányra, amely az illetékezést végző pénzügyigazgatóság irattárában marad. Az eredetire a pénzügyi közeg pecsétet nyom, melynek szövegéből kitűnik, hogy a repülőbélyeg a pénzügyigazgatóság példányára lett ragasztva. Az intézkedés célja az, hogy repülőbélyeg ellenőrzésénél az illető pénzügyi közegnek bármikor igazolható legyen, hogy a fel a repülőbélyegeket rendesen felragasztotta.

A behozatali kérvények benyújtása

A Kútereskedelmi Hivatal közlése szerint az importkérvényeket szeptember 10—30. között kell beadni. Ezen az időpontot túl a Hivatal nem fogad el kérvényeket. Érvénytelen az a kérelem, amely nem felel meg az alábbi feltételeknek:

1. A kérelmet a Direcţiunea Reglementării Comerţului Exterior Bucureşti címre postán kell beküldeni vagy ennek iktatóhivatalában letenni.
2. A kérelmet a Kereskedelmi és Iparkamaráknál kapható formulán kell kitölteni.
3. A kérelmet cégszerűen kell jegyezni.
4. A formula: „A vámtétel száma és az áru elnevezése” rovatában vagy a vámtarifa tételszámát, vagy annak a csoportnak a számát kell feltüntetni, amelyben az áru a vámnomenkiatúrában előfordul.
5. Különböző államok kvótájának terhére kért importnál minden ország számára külön formula állítandó ki.
6. A kérelem írógépén irandó, törlés és betoldás nélkül.
7. Az ipari termeléshez szükséges nversanyag-igénylés ugyancsak szeptember 10—30. között adandó be.
8. A kellekhiányos vagy megkésett kérelem nem vétetik figyelembe és így nem vehetnek részt a negyedik évnegyed kvótájában.
9. Gépek, alkatrészek, berendezési cikkek importkérelme október 1-én adandó be. Az ilyen kérvényhez négy példányban előszámla csatolandó, ezek közül kettő román fordításban. A számlának tartalmaznia kell: az áru készletezését, súlyát és értékét, külföldi valutában kifejezve, valamint az áru azonosságának megállapításához szükséges részleteket.
10. Az állam, megye, község, hadfelszerelési üzemek, petróleum és bányavállalatok kérvényeiket október 1-től fogják beadni.

Iskolai harisnyák,

kézimunka fonalak:

Weisz és Benjamin

Relevardul Regina Maria 8 szám

A tűzifa áremelkedése

Az elmúlt napokban is a fa-fronton további biztos áremelkedés tapasztalható. A fakeskedők fel szólítják vevőiküket, hogy most végezzék vásárlásukat, mert később áruhiány s szállítási akadályok a szükséglet kielégítése terén nagy nehézségeket okozhatnak. Minden jel arra mutat tehát, hogy a közelgő fűtési időszak régen tapasztalt inaséget hoz az ország lakossága számára. Ennek megelőzésére szolgál a városi hatóság megmozdulása, amely kétirányú. Minél jelentékenyebb famennyiség felhalmozás révén biztosítás Arad téli faellátását. S a szükséglet kielégítése lehetőleg méltányos áron történjék.

Az avatatlan közönség csodálkozással teheti fel a kérdést: Hogyan lehetséges, hogy éppen ez az ország, amelynek egyik erőssége a fakivitel, tekint faellátási gondok elé. A kérdésre a leghivatottabb személy, Tilea Viorel, a fakiviteli szindikátus elnöke adta meg legutóbb Nagyváradon a választ:

— Nincs fa. Nem vágta. Az erdők mennyisége csökkenőben van. Panaszkodnak, hogy rossz a helyzet? Jövőre még rosszabb lesz. Az erdők kiirtásának is határt kell szabni. A fatermelést nem lehet a végtelenségig fokozni.

Majd gyakorlati tanáccsal szolgált:

— Különös, hogy éppen a fakiviteli szindikátus elnöke mondja: fűtsenek szénrel az emberek.

Tilea néhány szava erőteljesen rávilágított a helyzetre. A fejze és a fűrés nem pusztíthat időlen időnkig következmény nélkül. Különösen akkor, ha az utánpótlás terén súlyos mulasztások történnek. Meg kell ugyanis állapítani, hogy az irtással együtt járó utánpótlási kötelezettség teljesítését nem hajtották végre kellő mértékben és ez a folyamat legalább a háború óta tart. Hiába szolgált a kötelezettség végrehajtásának fedezetére a termelési óvadék. Inkább elvesztették, de az utánpótlás pontos elvégzését nem teljesítették.

S minthogy eleinte mindig a jobb erdőket irtották, vagyis ahol a munkásviszonyok, a szállítási körülmények inkább megfeleltek, természetes, hogy ezek hamarabb pusztultak el s most azok az erdők vannak aron, ahol drágább a munkabér, magasabb a favárój. Így más oldalról is magyarázható a piacon tapasztalható áremelkedés, amely tehát nemcsak a lényegesen kisebb készlet iránt megnyilvánuló nagyvárosi keresletből származik.

Az országuti teherautóforgalom új rendszere november elsején lép életbe

A közlekedési minisztérium új alapokra helyezi az országuti teherautóforgalmat. Ennek megfelelően a közlekedésügyi minisztérium módosította az autóbusszforgalmi törvény több intézkedését. Az erre vonatkozó rendelet törvény a Monitorul Oficial szeptember 2-iki számában jelent meg.

Az 50 hektárnál kisebb földdel rendelkező földművesek, a mezőgazdasági szövetkezetek, a fogyasztási szövetkezetek, a vándorkereskedők, a veteménytermelők, kisiparosok, kézművesek saját autóikkal szállíthatják saját termékeiket és az üzemhez szükséges anyagokat, a következő havi illeték fizetése ellenében: 0.5 tonnánál 200 lei, 0.5—1.5 tonnánál 500 lei, 1.5—2.5 tonnánál 800 lei, 2.5—3.5 tonnánál 1100 lei, 3.5—5 tonnánál felüli rakképességű teherautóknál pedig minden tonnán felül 300 lei fizetendő havonként. Az ilyen teherautók forgalmi igazolványt kapnak, amelyben feltüntetik, hogy milyen árut szállíthatnak.

Szabadon szállíthatják az iparvállalatok saját autóikkal akár az általuk termelt árukat, akár az üzemhez szükséges anyagokat, továbbá a nagyhirtokosok termékeiket, a petróleumtermelők és raktárlajdonosok, a moncoltermékek elosztói, a vállalkozók, a saját üzeméhez szükséges anyagokat a következő illetékek ellenében:

0.5 tonna rakképességig 500 lei, 0.5—1.5 rakképességig 1400 lei, 1.5—2.5 tonna rakké-

pességig 2300 lei, 2.5—3.5 tonna rakképességig 3200 lei, 3.5—5 tonna rakképességig 4600 lei, 5 tonna rakképességen felül 100 lei többlet havonként és tonnánként. Az ilyen teherautószállításokra is megfelelő engedélyt ad ki a közmenkaügyi minisztérium.

Intézkedik a rendelet törvény az iparszerű leg teheráruszállítással foglalkozó vállalatok illetékeiről is. Ezeknek illetéke havonként 700 leitől 6700 leijig terjed 5 tonna rakképességig, ezenfelül pedig minden tonna után havonként további 1300 leit kötelesek fizetni.

A kereskedők, kivéve a kereskedelmi társaságokat és az erdőkitermelőket, 20 százalékos kedvezményt kapnak a fenti illetékekből. Elélmiszert szállítása esetén minden kategóriához a közlekedésügyi minisztériumnak fizetendő illeték 30 százalékkal kevesebb.

A fenti illetékek ellenében a vállalatok csak azokon az országutakon szállíthatnak, amelyek nem tartotta fenn a CFR számára. Ha olyan országutakon akar szállítani a vállalat, amely a CFR számára van fenntartva, úgy erre vonatkozólag külön egyezményt kell kötnie a CFR-el.

A jelenleg érvényben levő rendszer hatályát a rendelet törvény 1938. október 31-ig meghosszabbította. Ebben az időpontban azonban a most érvényben levő összes engedélyek érvényüket veszítik.

Törvénytervezet az üzemi balesetekről

Az elmúlt napokban a Társadalombiztosító Pénztár műszaki bizottsága törvénytervezetet dolgozott ki a munkafeltételek javításáról és az üzemi balesetek megelőzéséről. A javaslat legközelebb kerül a munkaügyi minisztérium felülvizsgálata alá. A tervezet foglalkozik a textilüzemi balesetek csökkentésével, a petróleumfipnomitók, a kőbányák és bányákban szükséges egészségügyi intézkedésekről.

A textilüzemeket kötelezik, hogy légfrissítő készülékeket szereljenek fel, amely óránként és munkásokként 30 köbméter levegőt vált fel. A műhely hőfoka nyáron nem lehet két foknál több, mint az árnyékban mért külső hőmérséklet, télen pedig legalább 15 fokos melegre kell fűteni a helyiségeket, kivéve a termelési rendszer szerint magasabb hőmérsékletű helyeket, mint szárító, apretura helyiség, stb. A jövőben a munkások elhelyezésénél figyelembe kell venni, hogy minden munkás számára 4 négyzetméternyi hely jusson. A petróleumvállalatokra nézve az intézkedések egész sorozatát állapítja meg a tervezet, amely különös pontossággal írja elő a tűzbiztonsági intézkedéseket.

Kinek szabad aranyat vásárolni?

A Banca Naţională közhírré teszi, hogy az 1936. augusztus 19-én kelt és a nemesfémek forgalmának ellenőrzéséről szóló törvény értelmében mindenféle aranypénzre vonatkozóan tilos bármilyen eladási, vételi, zálogbaadási, vagy letéti ügylet, akár személyesen és közvetlenül, akár pedig közbeneső személy útján történik. Ilyen aranypénzeket kizárólag a Banca Naţionalănak lehet eladni. Egyidejűleg a Banca Naţională szabályozta az aranypénzre engedélyezendő kölcsönök ügyét, akár a jegybank központja, akár a fiókjai bocsátják ki a kölcsönöket. Az elzálogosított aranypénzeket vissza kell adni a betevőknek, akkor, ha azok a szerződés értelmében a kölcsönösszeget teljesen megfizették. Aranyékszerek viselése nincsen megtiltva, azokat a tulajdonos a tetszés szerint viselheti. Mégis felhívja a Banca Naţională az érdekeltek figyelmét, hogy z ilyen aranyékszerek eladása is tilos és annak büntetése az említett törvény szerint 3 hónaptól 1 évig terjedhető szabadságvesztés és öt ezer leitől 1 millió leijig terjedhető pénzbírság.

Minden mérnöknek kérvényeznie kell a testületbe való felvételét

Milyen iratokat kell a kérvényhez csatolni.

November 1-én minden mérnöknek felvételre kell jelentkeznie a mérnöktestületnél, tehát megfelelő kérvényt kell beadni azoknak, akik jelenleg nem tagjai a műszaki testületnek, vagy annak tagjai voltak, de ezen minőségük megszűnt és végül belépésre kötelezettek a nyugdíjas állami mérnökök is.

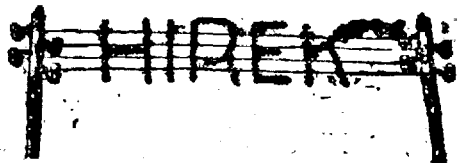
A kérvényben fel kell tüntetni azt a mérnöki szakot, melyben működni akarnak. Azoknak akik más mérnöki szakban folytatnak gyakorlatot, mint amelyre diplomájuk szól, a törvény 15. szakasza szerinti bizonyítékokat kell bemutatni, mert bizonyos gyakorlat után megengedett a diplomában említett szakmáról való átmenet. Két mérnöki szakhoz, tehát testületi tagozathoz senki sem tartozhat.

A kérvényben mellékelni kell: 1. Rövid leírás a örvény megjelenése idején folytatott mérnöki gyakorlatokról és a szerzett bizonyítványok. Felemlítendő a katonai helyzet. 2. Csatolandó a diploma eredetiben és arról egy fotókópia. Külföldi oklevelek esetében csatolandó a nosztrifikáló bizottság jegyzőkönyve. Akik eredeti diplomájukat elvesztették, tartoznak másolatot, vagy a kérdéses egyetemek bizonyítványát becsatolni, valamint a Monitorul Oficial azon számát, amelyben a diploma elvesztése meghirdetett. 3. Állampolgársági bizonyítvány, vagy a román nemzetiségnek, községi vagy törvényszéki bizonyítvány. 4. Törvényszéki bizonyítvány arról, hogy a kérelmező nincs elítélve és politikai jogai nincsenek felfüggesztve.

Kérvényt kell beadni azoknak a mérnököknek is, akik már tagjai a műszaki testületnek és a kérvényben a következőket tartoznak fel tüntetni: 1. Milyen mérnöki szakon kívánnak gyakorlatot folytatni és melyik királyi rendelettel lettek a mérnöktestületbe befogadva. Rövid leírás az eddigi műszaki pályáról és katonai helyzet. 3. A diploma eredetiben és fotókópiaiban. Idegen diploma esetén a nosztrifikálási jegyzőkönyv.

Iskolai szövetek,

klottok, pellerinek, kötények, harisnyák nagy választékban a legolcsóbb árban GOLDSTEIN LAJOS divatruházában, Arad, Str. Brătianu 2. (Minortápalota), Sicra-csekel készpénzáron vásárolhat!

AZ IPAROS

Megjelenik minden második pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei.

Redakcia és adminisztráció — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaction and Administration:

Hirdetések négyzetcentiméterre 6 lei. Éves kötésnél árendi díj.

Arad, Caminul Industriilor — Iparos Otthon. Strada Brăbanu 18.

Az 1941-iki római világkiállítás meglepetése a gömbalaku felhőkarcoló

Messze van még a római világkiállítás, előbb — jövőre — a newyorki „World Fair” látványosságai kerülnek sorra. De az Örök Város már lázasan készülődik a három év múlva sorra kerülő nagy világbemutatóra, melynek közép-pontjában az olasz technika, tudomány és ipar szemképrázoló alkotásai állnak majd.

Ezek között a csodák között szerepel majd a „gömbalaku felhőkarcoló”. Gömbalaku lakóépületeket építeni nem új gondolat. Néhány forradalmi szellemű építész-újító már régen hirdeti, hogy mai, kocka, vagy téglatest alakú házaink rosszul használják ki a területet. Ezek a fantaszták azt erőszakkal, hogy a házakat általában mindenféle épületet tulajdonképpen golyóalakúra kellene építeni, mert a gömb nyújtja viszonylag kis helyen a legnagyobb hasznos térfogatot. Tíz esztendővel ezelőtt, Drezdában, egy technikai kiállítás alkalmából már be is mutattak ilyen próbaházat. A drezdai „Kugelhaus” ötemeletes, 30 méter magas és 24 méter átmérőjű épület volt. Köröskörül ablakok sorával, belseje áruházzal és kiállítási csarnokkal szolgált. A jövőre megnyíló newyorki világkiállítás, pedig felépül a „világ legnagyobb gömbjé”, a 18 emeletes, háztömb szélességű és 60 méter átmérőjű „Perishere”, mely szakértők szerint az utolsó esztendő legnagyobb építészeti csodája lesz.

Nos, a római kiállítás golyópalotája még est a newyorki csodagömböt is túl fogja szár-

nyalni méreteiben. A tervező Piutti Aldo torinói mérnök, 74 millió líra költséggel vasbetonból nem kevesebb, mint 100 méter átmérőjű gömbalaku felhőkarcolót akar építeni. Összehasonlítás kedvéért érdemes megemlíteni, hogy a newyorki „Perishere” csak 113.000 köbméter térfogatú, a Piutti-féle gömb befogadóképessége azonban majdnem ötször akkora, 523.331 köbméter. A most épülő 200.000 köbméteres LZ-130 német óriásleghajó gáztöltése több, mint két és félszer férne el benne. Roppant arányai ellenére is viszonylag könnyű, 56.000 tonna súlyú lesz. Ez annak tulajdonítható, hogy jóformán csak a gömb váza készül majd vasbetonból, a felfülletek és a belső burkolás anyagául pedig üreges, könnyű téglát, elsősorban pedig üveget szánnak. Soha nem látott méretű üvegtáblákat és görbe üveglapokat illesztenek majd a betonpillérek közé, úgy, hogy éjszakára földöntúli méretű, kivilágított kristálygolyóvá változik az épület. A gömbszörnnyeteg nem áll majd közvetlenül a földön, hanem többemeletes oszlopokon nyugszik és a látogatók az oszlopok köré csavarodó sziprintes autót, gépkocsival közelíthetik meg a bejáratot. A gömb éppen úgy, mint amerikai társa, kiállítási csarnokul szolgál, belsejében felvonók bonvolítják le majd a közlekedést. Legfelső emeletéről pedig tündéri kiállítás nyílik Rómára és környékére.

Új benzinelőállítás módszert hagvott jóvá az amerikai vevészek társaságának millwaukeei kongresszusa. Ezzel az eljárással negyven hordó nerspetroléumból annyi benzint lehet előállítani, amennyit eddig 100 hordóból vontak ki.

A temesvári Műmalom tárgyában a kereskedelmi és iparkamara azzal a javaslattal állott a pénzügyminisztérium elé, hogy a kormány vegye meg a működésen kívül álló műmalom épületét vámraktár céljaira. Az épületekért a tulajdonosok 20 millió leit kérnek.

A brassói Tellmann szőtyőgyár legutóbb tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy 42 millió leies alaptőkéjét 50 millió leire emeli fel.

Az aradhegyaljai kádár munkások és munkaadók közötti munkakonfliktus a munkafelügyelőség közbenjötté folytán azzal nyert befejezést, hogy kollektív szerződés jött létre bér-emelés nélkül.

Új alumíniumgyárat létesít Magyarországon a Magyar Általános Készítéskönyv. Miután a Weisz Manfréd-gyár a magyarországi szükségletet fedezi, az új gyár kizárólag az exportra támaszkodhat.

Autógumi és kerékpárgumi gyártása véget a Banboc S. A. új gyárat épít a prahovamegyei Feoresti községben.

— Báránybőr exportja. A nemzetvédelmi minisztérium rendelete szerint karakül. (gyapjas) báránybőr csak a chisinaui vámállomáson át szállítható ki a juhtenyésztési bizottság megfelelő bizonyítványával. Kiviteli illeték darabonként elsőrendű minőségűnél 350, másodrendű minőségűnél 250 lei. Másodnyírású közönséges báránybőr darabonként 70 lei kiviteli illeték mellett bármely vámállomáson át, állatorvosi bizonyítvánnyal exportálható.

Kerékpárgyártásra rendezkedik be a Metaloglobus fémárugyár, amely egy nagy külföldi gyár szabadalmát megszerezte.

— Élelmiszer-csarnokot állítanak fel Kolozsvár központjában. A kolozsvári Mercur szövetkezet ajánlatot tett a városi polgármesteri hivatalnak, hogy a város központjában nagyobb élelmiszer-csarnokot állít fel. Az alapításban résztvenne a város is, amely így ellenőrzési jogot és haszonrészeseletet nyer az új vállalkozásnál. A csarnokot hűtőberendezéssel és pincészettel látnák el, ahol borkereskedést is üznének. Az ajánlat elvi elfogadása után megbeszélések folynak megfelelő helyiség kijelölésére. A Mercur szövetkezet a helyi kereskedelmi akadémia tanárainak és hallgatóinak fogyasztási szövetkeze.

Bilédén új téglagyár alakult részvénytársasági formában. Alapítók: Lichtfuss, Márton, Sehl Antal és Glasz János.

— KÜLFÖLDÖN LEVŐ ROMÁN ÉRTÉKEK BEHOZATALA. A Banca Națională megállapította a külföldről behozandó román értékpapírok verifikációs eljárását. Az utóbbi időben tömegesen kerültek — főleg Párisból — értékpapírok az országba vissza, sőt feltűnt, hogy nagyon sokan a pusztán szelvényekkel jelentkezők az azok bevitelére végett, aminek biztos jele, hogy az értékpapír külföldön maradt. A jövőben román értékpapírt csak az hozhat be, aki a behozatali engedély kiadásánál igazolja, hogy milyen pénzen vásárolta azt külföldön, vagy milyen engedéllyel vitte ki. A behozatali engedélyhez a Közdolóságok Hivatalának véleményezése szükséges. Az esedékes szelvényt — papír nélkül — csak külföldiek válthatnak be. Román állampolgárok csak lepecsételt értékpapír birtokában válthatják be szelvényeiket.

Új szalámigyár létesült Medgyesen Scandia Románia cég alatt részvénytársasági formában, 3 millió lei alaptőkével.

A KESZTYŰ

Írta: BOZZAY MARGIT.

Már a tizedik kesztyűs kirakat előtt állt és nézte, szinte éhesen nézte a kesztyűket. A vastag, sárga, kézzelvarrott disznóbőrkesztyűket, amilyenre régen és olthatatlanul vágyakozott.

Persze, aki könnyen megveszi, amit kíván, nem áll ilyen sokáig és ilyen sok kirakat előtt. Az be-megy az üzletbe, amely éppen eléje akad, öt perc alatt kiválasztja, amit akar, fizet és megy. Egyszerű a dolog. Nála azonban nem ilyen egyszerű. Ő kerek két hónapig takarékoskodott, lopta meg magát cigarettában, ebédben és főként vasorában, hogy kis fizetéséből a tíz pengő összegyűjtse. Igaz, vehetne olcsóbbat is. Hiszen a hatpengős kesztyű már nagyon szép. De nem kell. Tízpengős kell. Ilyen szép, vastag, erős kesztyű kell, amelyen a sörtek helyei szabálytalan összevisszaságban szántják keresztül a bőrt és amely — igen, hiába, a részletek a fontosabbak a főbb dolgoknál — olyan előkelővé teszi a megjelenést. Akkor is, ha felhúzza az ember és akkor is, ha csak könnyedén összegyűrve a kezében tartja a kalapja mellett. Lehet, hogy könnyelműségnek hat ez a tízpengős kesztyű. De hát Istenem. Valami könnyelműséget mégis csak szabad elkövetni az embernek huszonhatezestendős korában.

Még nézeget kissé Orosz Ferenc diplomás mérnök, aki két esztendeje dolgozik már 120 pengő havi fizetésért és boldog, hogy dolgozhat, mert nagyon sokan vannak, akik nem dolgozhatnak, azután mesterként természetességgel bemegy az üzletbe és megveszi a kesztyűt.

Másnap a hivatalban szinte többen érzik magát. A kesztyű ott van a rajasztalán és a vonalzó, háromszög, logarél, meg különféle boszorkányos rekvizitumok közül úgy néz rá néha Orosz Ferenc, mint ahogy asszonyok néznek a lenge, csipkés, illatos selyemhalmikra. Szeretettel és azzal a biztos

tudattal, hogy a holmi részese nemcsak az életüknek, de osztályostársra, előmozdítója szépségüknek, lényük varázsának, értékének.

— De jól megy a mérnök urnak, — néz a gögösen nyújtózó kesztyűre az egyik rajzoló.

A csinos, fiatal mérnök úgy, ültő helyében is kissé kihúzza magát. Márteketlenül élvez a sikert. A ritka pillanatot, amikor valamiért — olyan mindegy, hogy miért — kiválik a többi közül és nem egy a tucatból, hanem külön, önálló ember. Valaki, akit észrevesznek, akire megjegyzést tesznek és kit... igen, ez a legfontosabb: irigyelnek is.

— Hát, nem mondom, — nyújtja el kicsit a szót — nagyjából meg vagyok elégedve. Persze, egyelőre nem érhetek el mindent, amit akarok, de majd idővel. És olyan mozdulattal teszi keresztbe lábát a rajasztal alatt, meg szív egyet olcsó dohánnyal mutatós hüvelyben töltött cigarettájából, mintha a Mercedeshez és saját villához már csak a biztos havi 2500 hiányozna.

A rajzoló irigyen nézi, hallgatja és arra gondol, hogy igen, egész bizonyosan a vezér lánya van a dolog mögött. Hiszen annyit jár ide mostanában. És a mérnök, hiába, nagyon csinos fiú.

A szomszéd teremben természetesen már ebben a szervirozásban mondja el az ártatlan, szegény sárga kesztyű történetét.

Aminek az lesz a következménye, hogy félóra alatt mint a futótűz terjed el a gyártelepen, hogy a vezér lánya halálosan beleszeretett Orosz mérnökbe és a másik félóra alatt a legképtelenebb dolgokkal állanak meg a kollégák és gépirónók a minderről mit sem sejtő mérnök rajztáblája mellett.

— Igaza van, kolléga ur — mondja az egyik idősebb mérnök. — Bizony igaza van, hogy nem a szegények között kereskedik. Mert a férfit egész életére tönkreteszi a szegény házasság. Engem is az tett tönkre. De magának szerencséje van, mert azonkívül, hogy nagyon gazdag, szép is a lány.

— Miféle lány? — kérdezi bámulva a férfi.

— No jó, jó, — bólogat megértőn a másik. — Igaza van, ha diskrét. De hát hiába, hiszen az egész telep meséli, — és lehajol a fülehez — hogy a vezér lánya maga miatt jár ki olyan sokszor mostanában.

A férfi szédül. A vezér lánya... Te ur Isten! Milyen örültek az emberek. De mégis, — és már lehetőséget keres — talán nem is olyan örültek. És a csapágyakdal, metázzetekkel telerajzott rajzlapról hirtelen borzas, szökeahaju, kékszemű lányarc nevet fel.

Hat óra után a gyár udvarára éppen a vadonatúj sárga kesztyűt huzza óvatosan kezére, mikor a kapun simán, hangtalanul begördül a nagy, vörösrés autó. A vezér leányának az autója.

Arcát elborítja a vér. Kétféle okból. Tudja, hogy a kollégák, a leányok figyelik és hogy neki a délután kapott szép dekórum miatt most komédiázni kell, látszatot kell megőriznie, meg mert így, közvetlen közelben a vörösrés autóval és a volán mellett ülő szép szöke leánnyal olyan egészen kilátástalannak tűnik fel minden reménykedő gondolat. Az autó megáll. Éppen előtte.

— Itt van még apám? — hajol ki az ablakon a borzas, szöke lányfej.

Orosz Ferenc, mielőtt felelné, izgatottan lehúzza a kesztyűjét.

— Igen, itt van még a vezérigazgató ur — mondja kicsit hebegősen. — Parancsolja, hogy hívjam?

— Kérem — mondja mosolyogva a lány.

Pár perccel később, amikor a vörös autó már messze jár, a kicsit szédelgő mérnök is a Dunán keresztül megindul hazafelé.

— Milyen gyönyörű, — gondolja. — Mint egy álom. És egyik kezére szórakozottan, gépiesen felhúzza a kesztyűt. Azután felakarja huzni a másikat is. Belenyúl a felöltője zsebébe. Nincs benne. A másikban sincs. A nadrágzsebben sincs. Nincs se-

APRÓ HIRDETÉSEK

APRÓHIRDETÉSEK ARAI: Szavanként 3 lei, legkisebb hirdetés ára 30 lei. — Jellegével, vagy „Cim a kiadóban” alatt feladott hirdetéseknek 10 lei pótdíj fizetendő. — Hirdetési díjak előre fizetendők és beküldhetők levélbélyegeken is. — Apróhirdetések feladhatók akár személyesen, akár posta útján „Az Iparos” kiadóhivatalában, Arad, Str. Bratianu 18. — Hirdetések címének érdeklődésénél kérünk válaszbélyeget, vagy egyszerű postai levelezőlapot mellékelni.

GÉPVÁSÁR (Használt ipari gépek közvetítése)

Eladás:

FÉMÖMEGCIKKEK gyártására alkalmas automatikus kisüzem (excenterpréss) cca 1000 kg 14x0.20-as mélyhúzó szalag, nyersanyaggal együtt, teljes villamos berendezéssel 70 ezer leiert eladó. Cartonia, Oradea, Ciordas 38.

ELADÓ: 1 drb. eredeti német gyártmányú szárító berendezés kazánnal együtt, 1 drb. 700 mm-es és 1 drb. 300 mm-es szalagfűrés, indítókkal és motorokkal, 6 drb. spindlis enyvező vasbak és 1 drb. kukorica daráló. Cim a kiadóhivatalban.

ELADÓ: Spritz politurgép és famegmunkáló gépek. Cim a kiadóhivatalban.

SZÖVŐGÉPEK, ványológépek, esztergapadok, motorok, gőzgépek, malomberendezés, transzmissziók, alkalmi árban, bármilyen nagyságban beszerezhetők, Alfred Siegmund, Sighişoara.

BEVEZETETT GÉPÜZEM rézöntődével, ház, esetleg külön-külön családi okok miatt igen olcsón eladó Satumaren. Megbizott: Lăday do. hánytőzse, Dacia mellett.

SZALAGFŰRÉSZ ELADÓ. Cim: Reinhart Fülöp, Arad, Str. Horia 2. Ára Lei 5000.

ELADÓ: komplett lakatosműhely, esztergapad, motor, gyorsfűrőgép. Özv. Szagnovits Zsigmondné, Cenadul-Mare, Jud. Torontal.

FEMARUCIKKEK és armaturák előállítására szolgáló műhely, saját fémöntődével, 6 esztergapaddal, excenterprésszel és minden hozzátartozó szerszámmal, olcsón eladó Sibiuban. Cim a kiadóhivatalban.

NAGY MŰHELYHELYISÉG, ipartelepnek kiválóan alkalmas, jelenleg teljes gépekkel felszerelt asztalos árugyárnak berendezve, gépekkel, 4 szobás minden kényelemmel ellátott lakással, előnyös feltételek mellett Aradon eladó. Cim a kiadóhivatalban.

Vétel:

OLMOT, ólomcsöveket (használtakat) keresünk megvételre. Sörétgyár, Timişoara, Bl. Cetăţii 97

MEGVÉTELRE keresünk egy jó állapotban lévő 30—50 m² tüzfűtővel, 5—12 légkör nyomású lépcsős rostélyú, félstabil kazánt, gép nélkül. „Fagul” S. A., Târgumureş.

VENNÉK: asztalos vasbakkokat. Cimet kérem a kiadóhivatalba leadni.

SZABOTT AR.

Krisnek megáll a zsebórája és elviszi Kriához, az óráshoz.

— Szeretném megjavíttatni az órámat, — mondja neki — mennyibe fog kerülni?

— Mi a baja?

— Nem tudom.

— Nyolcvanhárom lei, ötven bani.

Mielőtt házbért fizet a lakó, nézze meg, hogy a házádot kifizették?

A fővárosi pénzügyi vezérfelügyelőség tudomásul hozza egy közleményében, hogy az ingatlan és lakás bérlok is — az életben lévő törvények értelmében — az állammal szemben felelősek a házádot, amolyan az ingatlan, vagy bérház tulajdonosa tartozik. Végeredményben tudomásul adják, hogy a bérlok kötelesek az illetékes adóhivatalnál meggyőződni arról, hogy a háztulajdonos kifizette-e a házádot és ezt az információt még a házbér kifizetése előtt kötelesek eszközölni. Ellenkező esetben a bérlokot teszik felelőssé a háztulajdonos által be nem fizetett adók miatt; s nem veszik figyelembe, hogy a házbért kifizették-e már előzőleg.

KARÖRÖM.

Még a megboldogult régi békevilágban történt, hogy az egyetemen egyik nagynevű politikus fia vizsgázott, de nem tudott semmit. A professzor végre így szólt hozzá:

— Azt, hogy én miniszter legyem, nem tudom megakadályozni, de egy évvel mindenestre késleltetni fogom.

Bélyegzők,

ipari stancák, vésése, prések munkák: CSAKY VESNÖK Str. Bratianu 9.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutoare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere în Arad prin acedsta comunică cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportjai Igazgatósága ezúton közli i. t. tagjaival, hogy a halálzási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedati:

In Grupa I. Csoportban: v. I. Stefan Pantea Istvánné 971, Francisc Teffert Ferenc 972, v. I. Stefan Dragos Istvánné 973, s. I. Stefan Szabó Istvánné 974, Emil Guld Emil 975.

In Grupa II. Csoportban: v. I. Ludovic Brasav Lajosné 1034, Gheorghe Dorkó György 1035 v. I. Iosif Halka Józsefné 1036, v. I. Stefan Dragos Istvánné 1037, Ecaterina Luta Katica 1938, Gheorghe Schramm Györgyné 1039, v. I. Martin Csernvei Mártonné 1040, v. I. Ioan Borda Iánosné 1041, Emil Guld Emil 1042, v. I. Petru David Péterné 1043, Iosif Aranyos József 1044 sorszámig esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutor de Inmormantare a Industrişilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiunile lor, să achite restanțele în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-lui 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedază între timp, nu se poate acorda ajutorul.

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja Igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatice megszűnik, azaz, ha a tag közösen elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A. Csoportban: 1062 s. I. Andrei Suciu Andrásné, 1063 Francisc Alt Ferenc, 1064 s. I. Andrei Lengvel András, 1065 Adolf Kleim Adolf, 1067 s. I. Ludovic Kiss Lajosné, 1068 v. I. Martin Csernvei Mártonné.

In Grupa B. Csoportban: 1029 v. I. Ioan Gáspár Jánosné, 1030 v. I. Mihai Walcz Mihályné, 1031 s. I. Andrei Lengvel Andrásné, 1032 Maria Kanics Mária, 1033 Sava Micalacean Száva, 1034 Catita Luta Katica, 1035 s. I. Ivan Ragan Jánosné.

= UJ VÁLTÓPÉNZEKET VERET A PÉNZÜGYMINISZTERIUM. A múlt évben megállapított kereteken belül a pénzügyminisztérium ez évben újabb váltópénzkibocsátást eszközöl, illetőleg kicseréli a jelenleg forgalomban lévő váltópénzek egy részét. A pénzügyminisztérium az új váltópénzek veretésére 37,608.068 lei rendkívüli hiteket kapott, amelyet az ezüst szállesek és a Mihai-fejes 20 leiesek bevonásából származó összeggel fedez. A pénzügyminisztérium a Mihai-fejes 20 leiesek bevonásából származó 383.188.4 kg. féméből 1 és 2 leieseket fog készíttetni.

hol. — Elvesztettem! — döbben rá. — De ugyanakkor kapkodva, gyorsan újra végigkutatja összes zsebeit. Eredménytelenül. Igen, bizonyosan akkor vesztettem el, — hozta emlékezetébe az utolsó tíz perc történetét — amikor végigvágattam a gyáron a vezérigazgató után. És már meg is fordul, hogy visszamenjen és újra végigszaladjon mindent.

De nem találja meg. Az egyik kesztyű, a jobb, ott van a kezén, a bal nincs sehol. Elkecsereedik. És egyszerre érzi a sok lemondást, amit a kesztyű érdekében hozott. A sajt és kenyér vacsorát, az üres főzeléket és a hideg szobát.

Dühbe jön. Szörnyű igazságtalanságnak érzi, ami történt vele. Kéthónapi lemondás, még sokkal hosszabb idejű végy és ez a vége.

— Eh!!! — és talán nem is tudja, mit tesz, hirtelen dühében, elkecsereedésében lekupja kezéről a kesztyűt és a lába alatt hőmpölygő vízbe vágja.

— Ez a buta ember szerencséje — gondolja elkecsereedve. — Ez, hogy még egy vacak kesztyűt sem tud megtartani, ha már nagy kínosan megszerzte. Az okosé bezzeg más. Az okos vezérigazgató lesz és vörös autót ad a leányának.

Es dühös a leányra is. Igen, miatta vesztette el a kesztyűt. Mert annyira zavarba jött és annyira sietett, hogy szolgálatára legyen. Ő elveszti miatta az egyetlen szép dolgát, az meg most már bizonyosan ül valahol, valami elegáns cukrászdában vagy szalonban és issza a teáját a finom kaviáros süteményekkel s közben hallgatja a számrágásokat, amiket kényszerűen mondanak neki.

Ottthon, mikor a negyedikemeleti szűk és sötét folyosón a különbejárati előtt zsebébe nyúl az előszoba kulcsáért, a kezébe akad valami.

Pillanatilag gondolkozik, azután kirántja.

— Hogy a mennydörgős mennykő... — hagyja el félhangon száját a jókívánság és nézi: hirtelen nézi a tenyerén fekvő balkeze díszdobozát, kesztyűt.

Szerkesztői üzenetek

E. B. kisiparos. Soraira válaszolva, vajjon fizetünk — bár a kisiparos összes kellékeinek és a törvény 9-ik. paragrafusának megfelel, — tartozik-e forgalmi adót fizetni, minthogy társas cég, a következőket közöljük.

Az 1937. október havában a Curierul Financiarban megjelent a Jurnalul Consiliului de Ministri cu Nr. 3142. din 1937. számú Decretul Lege szerint, melynek Art. 9. vonatkozik Önre, a következő választ tudjuk Önnek adni:

A fentemlített Decret Art. 9. kimondja az 1. pontban, hogy a forgalmi adó alól mentesített iparos tagja kell legyen a munkakamarának, mesterkönyve kell legyen, ugynevezett Brevet de meserie-vel is bírjon és saját maga kell, hogy üzemét vezesse. Ön mint társas cég, valószínűleg a kereskedelmi és iparkamaránál jegyeztette be cégét és nem tagja a munkakamarának, így nem felel meg a törvény előírásainak és nem élvezhet forgalmi adó mentességet. De ugyanezen törvény 9-ik paragrafusa később felsorolja, hogy kik, azaz milyen iparágak egyáltalában nem élvezhetnek forgalmiadó mentességet és itt a 14-ik pontban fel van sorolva az Ön mestersége, a gyertyaöntőség és ugyancsak ezen paragrafus 4-ik pontjában fel van sorolva, hogy a kémiai cikkek előállító gyárak sem lehetnek forgalmiadó mentesek.

Fenti információk szerint az Ön műhelye három okból nem lehet forgalmiadó mentes: 1. mert nem tagja a munkakamarának, 2. mert gyertyaöntő, 3. mert kémiai cikkek gyárt. Ezen pontokból egy is elegendő arra, hogy Ön ne élvezhesse a forgalmiadó mentességet.

Felkérjük lapunk olvasóit, akik a gépvásár rovatunkban közölt gépek címeiért kiadóhivatalunkhoz fordulnak, hogy érdeklődő leveleikhez válaszbélyeget (levelezőlapot) mellékeljenek, különben nem tudjuk a hozzánk beérkezett nagyszámú levelet megválaszolni.

Gépazsurozást, plüssirozást, gombáthuzást, monogramm- és fehérneműhimzést a legszebben készít TÓTH ERZSI Str. Eminescu 15.